

**UCHWAŁA NR X/63/11
RADY GMINY DZIADKOWICE**

z dnia 29 grudnia 2011 r.

w sprawie przejęcia Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dziadkowice na lata 2012 - 2020.

Na podstawie art. 18, ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 Nr 142, poz. 1591; z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 214, poz. 1806; z 2003 r. Nr 80, poz. 717, Nr 162, poz. 1568; z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1203, Nr 167, poz. 1759; z 2005 r. Nr 172, poz. 1441, Nr 175, poz. 1457; z 2006 r. Nr 17, poz. 128, Nr 181, poz. 1337; z 2007 r. Nr 48, poz. 327, Nr 138, poz. 974, Nr 173, poz. 1218; z 2008 r. Nr 180, poz. 1111, Nr 223, poz. 1458; z 2009 r. Nr 52, poz. 420, Nr 157, poz. 1241; z 2010 r. Nr 28, poz. 142 i 146, Nr 40, poz. 230, Nr 106, poz. 675; z 2011 r. Nr 21, poz. 113, Nr 117, poz. 679, Nr 134, poz. 777, Nr 149, poz. 887, Nr 217, poz. 1281) oraz art. 17, ust. 1, pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362, Nr 202, poz. 1551, Nr 219, poz. 1706, Nr 221, poz. 1738; z 2010 r. Nr 28, poz. 146, Nr 40, poz. 229, Nr 81, poz. 527, Nr 125, poz. 842, Nr 217, poz. 1427; z 2011 r. Nr 81, poz. 440, Nr 106, poz. 622, Nr 149, poz. 887) uchwala się, co następuje:

§ 1. Strategię Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dziadkowice na lata 2012 - 2020, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

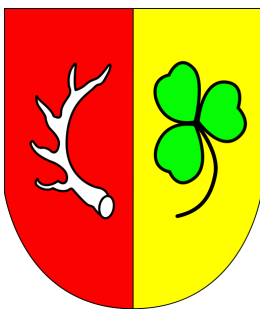
§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem powzięcia.

Przewodniczący Rady

Adam Cwalina

Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr X/63/11
Rady Gminy Dziadkowice
z dnia 29 grudnia 2011 r.

**Strategia
Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dziadkowice
na lata 2012-2020**

2011

SPIS TREŚCI

WSTĘP - 3

I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA -4

1. STRUKTURA STRATEGII - 4
2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII - 6

II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO - ANALITYCZNA - 13

1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY GMINY - 13
2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA - 13
3. KOMUNIKACJA I TRANSPORT - 13
4. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA - 14
5. SYTUACJA GOSPODARCZA - 14
6. PROBLEMY NA RYNKU PRACY - 17
7. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE - 19
8. BEZDOMNOŚĆ - 21
9. EDUKACJA I KULTURA - 21
10. SPORT I REKRACJA - 22
11. TURYSTYKA - 24
12. SYTUACJA DZIECKA - 24
13. OCHRONA ZDROWIA - 25
14. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE - 27
15. POMOC SPOŁECZNA - 28
16. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH - 37
17. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE- 40
18. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO - 42
19. SEKTOR POZARZĄDOWY - 49
20. ANALIZA SWOT - 51
21. PODSUMOWANIE DIAGNOZY - 57

III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA - 58

1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ - 58
2. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI - 70
3. PROGRAMY I PROJEKTY - 70

IV. UWAGI KOŃCOWE - 71

SPIS	DIAGRAMÓW,	TABEL	I WYKRESÓW -	72
------	------------	-------	--------------	----

WSTĘP

Samorządy lokalne działające w warunkach gospodarki rynkowej, cechującej się dużą dynamiką zmian i niepewnością co do ich kierunków, muszą posiadać zdolność do wczesnego rozpoznawania zagrożeń, jak i dostrzegania pojawiających się szans. W takich warunkach istotnego znaczenia nabiera zarządzanie strategiczne, które, oparte na opracowywaniu, wdrażaniu i kontroli realizacji planów strategicznych, umożliwia dostosowanie funkcjonowania jednostek terytorialnych do zmian zachodzących w otoczeniu. Na poziomie zarządzania lokalnego (gminnego), w zakresie polityki społecznej, podstawową rolę wśród tego typu planów pełni strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować społeczne skutki kwestii społecznych. Dokument stanowi zatem podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, i doprowadzić do integracji społecznej.

Niniejsza strategia została opracowana w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Dziadkowicach przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Pomoc zewnętrzna polegała głównie na doradztwie i systematyzacji układu głównych elementów wypracowanego dokumentu.

Strategia jest dokumentem uspołecznionym. W pracach nad nim uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, środowisk pomocy społecznej, rynku pracy, oświaty, kultury, ochrony zdrowia, policji i sądownictwa, przedstawiciele organizacji pozarządowych, kościoła, mieszkańcy gminy oraz eksperci.

Dokument ma charakter kilkuletni; został przygotowany na lata 2012-2020. Jest zgodny z założeniami odnoszącymi się do polityki społecznej dokumentów strategicznych przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym i umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA

1. STRUKTURA STRATEGII

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dziadkowice składa się z trzech zasadniczych części, tj. części wprowadzającej, diagnostyczno - analitycznej i programowej.

Część wprowadzająca zawiera informacje na temat organizacji strategii oraz uwarunkowań zewnętrznych (prawnych i strategiczno-programowych) tworzenia dokumentu.

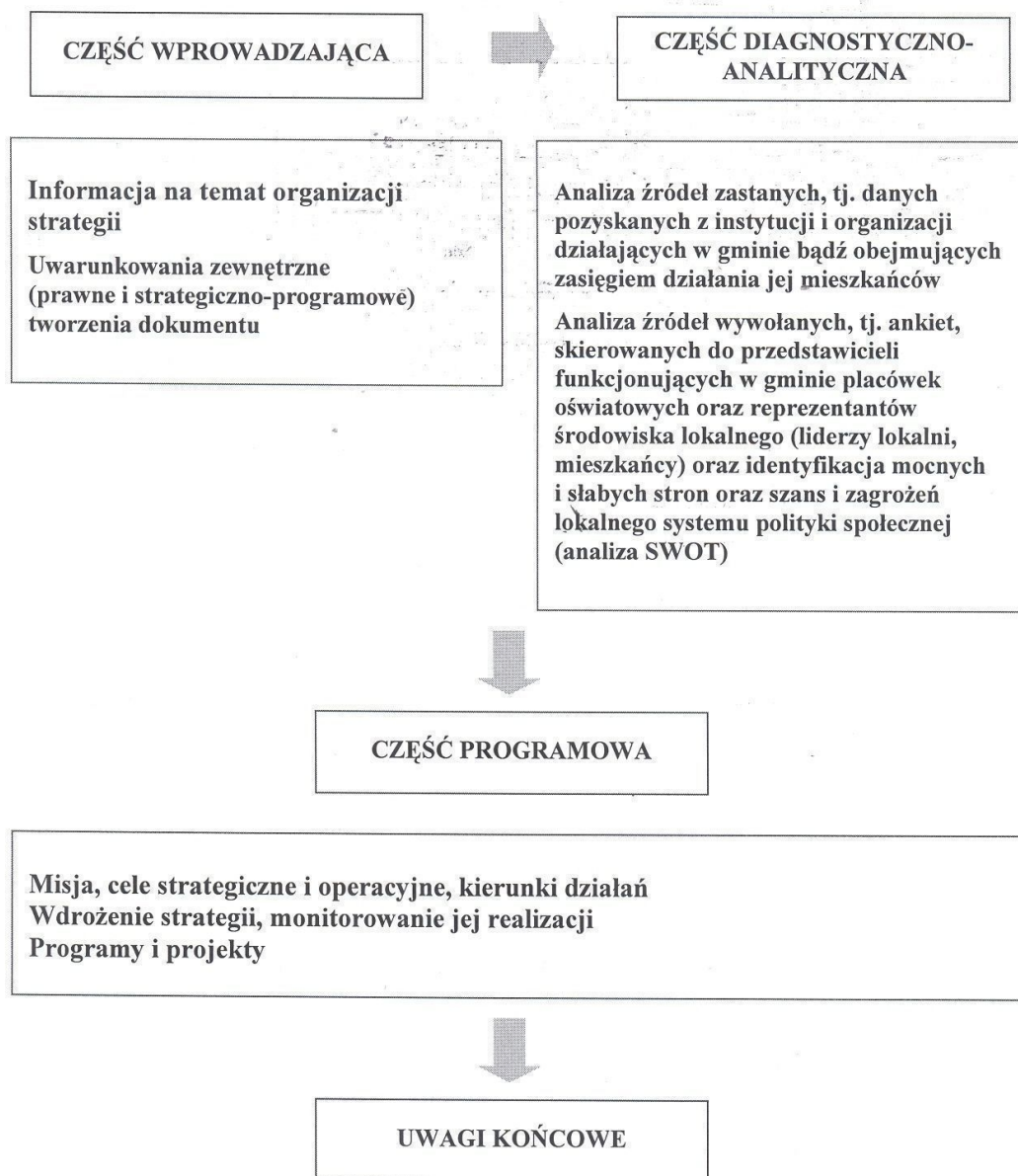
Część diagnostyczno-analityczna zawiera informacje ogólne dotyczące gminy oraz diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie, która została oparta na badaniu źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (SWOT), a także analizie ankiet skierowanych do przedstawicieli funkcjonujących w gminie placówek oświatowych oraz reprezentantów środowiska lokalnego (liderzy lokalni, mieszkańcy). Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach:

- Infrastruktura techniczna;
- Komunikacja i transport;
- Demografia;
- Gospodarka;
- Rynek pracy;
- Zasoby i warunki mieszkaniowe;
- Bezdomność;
- Edukacja i kultura;
- Sport i rekreacja;
- Turystyka;
- Sytuacja dziecka;
- Ochrona zdrowia;
- Bezpieczeństwo publiczne;
- Pomoc społeczna;
- Sytuacja osób niepełnosprawnych;
- Problemy uzależnień i przemocy w rodzinie;
- Działalność organizacji pozarządowych.

Część programowa zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Są one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań. W części programowej są również wskazane podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji, źródła finansowania i czas realizacji wyznaczonych w dokumencie działań. Ponadto przedstawione są prognoza zmian oraz informacja na temat sposobu wdrożenia dokumentu oraz prowadzenia monitoringu jego realizacji. Dla realnej oceny stopnia wdrożenia strategii jest przygotowany wykaz wskaźników monitoringowych. Część programowa zawiera także omówienie projektów zaproponowanych przez przedstawicieli instytucji gminy i organizacji pozarządowych działających w obszarze polityki społecznej.

Poniższy diagram prezentuje strukturę Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dziadkowice.

Diagram 1. Struktura dokumentu strategii

UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII

2.1. PODSTAWY PRAWNE

Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 ze zmianami), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Na treść i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. 2001 r. Nr 142, poz. 1591 ze zmianami),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 ze zmianami),
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2006 r. Nr 139, poz. 992 ze zmianami),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2009 r. Nr 1, poz. 7 ze zmianami),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 ze zmianami),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr 179, poz. 1485 ze zmianami),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415 ze zmianami),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. Nr 122, poz. 1143 ze zmianami),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2010 r. Nr 214, poz. 1407 ze zmianami),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. Nr 71, poz. 734 ze zmianami),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536 ze zmianami).

Podczas realizacji strategii zajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

2.2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dziadkowice jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim i powiatowym. Dokumenty te tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych i aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

2.2.1. DOKUMENTY EUROPEJSKIE I KRAJOWE

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu jest dokumentem, którego głównym celem jest wyjście z kryzysu, w jakim w ostatnich latach znalazła się gospodarka europejska, powrót na ścieżkę rozwoju, a następnie na niej pozostanie. Strategia, której założeniem jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

1. Rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;

2. Rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;

3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Dokument zawiera również kilka nadrzędnych celów Unii Europejskiej do 2020 roku:

- zwiększenie stopy zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata z obecnych 69% do co najmniej 75%,
- osiągnięcie poziomu inwestycji w działalności badawczo-rozwojowej równego 3% PKB, przede wszystkim poprzez poprawę warunków inwestowania w B+R przez sektor prywatny i opracowanie nowego wskaźnika umożliwiającego śledzenie procesów innowacji,
- ograniczenie emisji dwutlenku węgla co najmniej o 20% w porównaniu z poziomem z 1990 r. lub, jeśli pozwolą na to warunki, o 30%,
- zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w całkowitym zużyciu energii do 20% oraz zwiększenie efektywności wykorzystania energii o 20%,
- ograniczenie liczby osób przedwcześnie kończących naukę szkolną do 10% z obecnych 15% oraz zwiększenie odsetka osób w wieku 30-34 lata posiadających wyższe wykształcenie z 31% do co najmniej 40%,
- ograniczenie liczby Europejczyków żyjących poniżej krajowej granicy ubóstwa o 25% poprzez wydobycie z ubóstwa 20 mln osób.

W ramach trzech priorytetów tematycznych przygotowano siedem projektów przewodnich. Projekt „**Unia innowacji**” ma na celu poprawę warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, co powinno wzmocnić rolę łańcucha innowacji i zwiększyć poziom inwestycji w całej Unii. Z kolei projekt „**Młodzież w drodze**” służy poprawie wyników systemów kształcenia oraz podniesieniu atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego na arenie międzynarodowej, a projekt „**Europejska agenda cyfrowa**” zakłada upowszechnienie szybkiego Internetu oraz umożliwienie gospodarstwomdomowym i przedsiębiorstwom czerpaniekorzyści z jednolitego rynku cyfrowego.

Projekt „**Europa efektywnie korzystająca z zasobów**” ma na celuuniezależnienie wzrostu gospodarczego odwykorzystania zasobów poprzez zmniejszenieudziału emisji węgla w europejskiej gospodarce,większe wykorzystanie odnawialnych źródełenergii, modernizację transportu i propagowanieefektywności energetycznej, natomiast projekt „**Polityka przemysłowa w erze globalizacji**” służy poprawie otoczeniabiznesu, szczególnie w odniesieniu do MŚP, orazwspieraniu rozwoju silnej i zrównoważonej bazyprzemysłowej, przygotowanej do konkurowaniana rynkach światowych.

Celem projektu „**Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia**” jestmodernizacja rynków pracy poprzez zwiększaniemobilności siły roboczej oraz rozwijaniekwalifikacji przez całe życie, co powinno podnieść współczynnik aktywności zawodowej ilepiej dopasować do siebie popyt i podaż na rynkupracy, a projekt „**Europejski program walki z ubóstwem**” zakłada zapewnieniespójności społecznej i terytorialnej, tak abykorzyści płynące ze wzrostu gospodarczego izatrudnienia były szeroko dostępne, a osobyubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godniei aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Narodowa Strategia Integracji Społecznej jest dokumentem, którego celem jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Działania w tym zakresie mają przyczynić się do:

- dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,
- rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy,
- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia,
- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

W ramach kilkunastu obszarów życia społecznego wyznaczonych w Narodowej Strategii Integracji Społecznej sformułowano następujące priorytety:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym,
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim,
- upowszechnienie kształcenia wyższego i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy,
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci,
- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego,
- ograniczenie tendencji do wzrostu różnic dochodowych,
- ograniczenie bezrobocia długookresowego,
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży,
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych,
- zwiększenie liczby uczestników w aktywnej polityce rynku pracy – ALMP,
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego,
- wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności,
- powszechne ubezpieczenie zdrowotne,
- kobiety i dzieci objęte programami zdrowia publicznego,
- wzrost dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością,
- dostęp do pracowników socjalnych,
- rozwój pomocy środowiskowej – zwiększenie liczby osób objętych usługami pomocy środowiskowej,
- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną,
- realizacja NSIS przez samorządy terytorialne,
- dostęp do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 (Narodowa Strategia Spójności 2007-2013)

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie (Narodowa Strategia Spójności 2007-2013) służą realizacji priorytetów polityki spójności Unii Europejskiej, integrując je z priorytetami polskimi i uwzględniając zapisy odpowiadającego na wyzwania zawarte w Strategii Lizbońskiej Krajowego Programu Reform. Dokument stanowi podstawę do programowania interwencji Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności.

Celem strategicznym Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia dla Polski jest tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Cel ten będzie osiąganym poprzez realizację następujących horyzontalnych celów szczegółowych:

1. Poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa.
2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej.
3. Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski.
4. Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług.
5. Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej.
6. Wyrównywanie szans rozwojowych.

Program Operacyjny Kapitał Ludzki

Najważniejszym instrumentem finansowym polityki społecznej Unii Europejskiej jest Europejski Fundusz Społeczny. Finansuje on działania państw członkowskich w zakresie przeciwdziałania bezrobociu i rozwoju zasobów ludzkich w celu osiągnięcia spójności gospodarczej i społecznej oraz wysokiego poziomu zatrudnienia. Zgodnie z Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia (NSRO) całość interwencji Europejskiego Funduszu Społecznego w Polsce na lata 2007-2013 została ujęta w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Jego celem jest umożliwienie pełnego wykorzystania potencjału zasobów ludzkich poprzez wzrost zatrudnienia i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników, podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego oraz wsparcie budowy struktur administracyjnych państwa.

Problematyka integracji społecznej została ujęta w dwóch priorytetach tego Programu, tj. w realizowanym na poziomie centralnym priorytecie I „Zatrudnienie i integracja społeczna” oraz w realizowanym na poziomie regionalnym priorytecie VII „Promocja integracji społecznej”. W ramach tych priorytetów przewidziano następujące działania odnoszące się do problematyki integracji społecznej:

- 1.2. Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej,
- 1.3. Ogólnopolskie programy integracji i aktywizacji zawodowej,
- 7.1. Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji,
- 7.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej,
- 7.3. Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji.

Pośrednio dla problematyki integracji społecznej istotne jest również wyznaczone w ramach Priorytetu V – Działanie 5.4 „Rozwój potencjału trzeciego sektora”.

2.2.2. DOKUMENTY REGIONALNE I LOKALNE

Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013

Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013 jest jednym z 16 programów regionalnych służących realizacji Strategii Rozwoju Kraju na lata 2007-2015 oraz Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007-2013 (Narodowej Strategii Spójności). Umożliwia on również wprowadzenie w życie zapisów Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020.

Dokument jest instrumentem polityki regionalnej województwa, realizującym, w oparciu o środki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i środki krajowe, działania prowadzące do zmniejszenia różnic społeczno-gospodarczych Podlasia w stosunku do reszty kraju. Jego celem głównym jest zwiększenie tempa wzrostu gospodarczego i tworzenie nowych pozarolniczych miejsc pracy przy poszanowaniu i zachowaniu dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego regionu, a celami szczegółowymi: 1. Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej województwa, 2. Podniesienie konkurencyjności podlaskich firm w aspekcie krajowym i międzynarodowym, 3. Rozwój turystyki z wykorzystaniem walorów przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego.

W ramach RPOWP wyznaczono również siedem osi priorytetowych. Jedną z nich, szóstą, zakłada rozwój infrastruktury społecznej. Jej celem głównym jest podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej regionu poprzez poprawę jakości infrastruktury społecznej, a celami szczegółowymi: 1. Wzmocnienie funkcji instytucji i placówek edukacyjnych oraz przygotowanie ich do pełnienia kluczowej roli w procesie tworzenia konkurencyjnej gospodarki regionalnej, 2. Wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców, 3. Zwiększenie oddziaływania kultury na edukację (w tym kształcenie ustawiczne) mieszkańców regionu, 4. Zachowanie dziedzictwa kulturowego i wzmocnienie tożsamości kulturowej regionu, 5. Poprawa infrastruktury medycznej, 6. Poprawa jakości usług z zakresu opieki zdrowotnej i pomocy społecznej, 7. Zwiększenie dostępu do specjalistycznych usług z zakresu opieki zdrowotnej.

Wojewódzka Strategia Polityki Społecznej na lata 2010-2018

Wojewódzka Strategia Polityki Społecznej na lata 2010-2018 jest dokumentem, który wyznacza kierunki działań mających na celu zapewnienie jak najwyższej jakości życia mieszkańcom województwa podlaskiego. Stanowiąc istotne narzędzie w realizacji lokalnej polityki społecznej, zawiera diagnozę sytuacji oraz misję i cele, za których realizację odpowiedzialny jest samorząd i podlegające mu instytucje. Strategia wskazuje dziedziny koncentracji wysiłku rozwojowego i pożądane tendencje zmian, które należy wspierać i promować, aby uzyskać określony efekt.

Sformułowana w dokumencie misja jest następująca: „Zintegrowane i aktywne społeczeństwo Podlasia, wykorzystujące swój potencjał w kształtowaniu wysokiej jakości życia, z zapewnieniem mieszkańcom regionu możliwości wypełniania ról społecznych i równego dostępu do wszelkich zasobów, praw, dóbr i usług”. Jej realizacji służą przedstawione poniżej cele strategiczne i operacyjne.

I. Wsparcie rodzin podlaskich w zaspokojeniu potrzeb życiowych w zakresie mieszkalnictwa, kultury i edukacji.

1. Wsparcie lokalnych i regionalnych rozwiązań w zakresie mieszkalnictwa.
2. Wdrażanie efektywnych programów budownictwa socjalnego oraz przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu.
3. Zwiększenie dostępności mieszkańców województwa do oferty kulturalnej.
4. Wyrównywanie szans edukacyjnych mieszkańców wsi.

II. Wzmacnianie rozwiązań służących harmonijnemu funkcjonowaniu rodzin.

1. Profilaktyka rodzinna.
2. Wzmocnienie aktywności i integracji osób niepełnosprawnych.
3. Rozwój usług na rzecz rodzin.
4. Rozwój usług socjalnych i edukacyjnych dla osób starszych.
5. Wzmocnienie konstruktywnych postaw dzieci i młodzieży.
6. Podnoszenie poziomu świadomości i wrażliwości społecznej oraz rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej w zakresie bezpieczeństwa.

III. Wzmocnienie profilaktyki i oferty leczenia mieszkańców.

1. Wspieranie działań służących promocji zdrowia i kształtujących zdrowy styl życia.
2. Optymalizacja usług medycznych.
3. Zwiększenie dostępności świadczeń w zakresie leczenia i rehabilitacji osób uzależnionych, współuzależnionych i ich rodzin.
4. Usprawnienie systemu wykrywania, diagnozowania i redukowania uzależnień wśród dzieci i młodzieży.

IV. Zwiększenie aktywności zawodowej i społecznej mieszkańców Podlasia.

1. Promocja i aktywizacja regionalnego rynku pracy – rozwój inicjatyw służących tworzeniu miejsc pracy.
2. Dostosowanie kształcenia i edukacji do potrzeb rynku pracy.
3. Ograniczenie skali zjawiska wykluczenia społecznego i ubóstwa.

V. Rozwój wsparcia, aktywności pomocowych i integracji.

1. Zapewnienie możliwości kompetentnej pomocy i wzrost rodzin usamodzielnianych.
2. Rozwój aktywnych form pomocy społecznej, integracji i ekonomii społecznej.
3. Wyrównywanie szans w dostępie do usług społecznych i integracji mieszkańców (wsi).
4. Wspieranie rozwoju infrastruktury pomocy społecznej.

VI. Wzmocnienie rozwoju sektora pozarządowego.

1. Zwiększenie skuteczności działań osób i instytucji na rzecz rozwiązywania problemów społecznych.
2. Stymulowanie i wspomaganie lokalnych inicjatyw.
3. Podnoszenie jakości działania organizacji pozarządowych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Siemiatyckim na lata 2011-2020

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Siemiatyckim na lata 2011-2020 jest dokumentem określającym główne zamierzenia dotyczące polityki społecznej w powiecie. Stanowi wieloletnie programowanie rozwoju społecznego, oparte na zdiagnozowanych potrzebach społeczności powiatu.

W strategii sformułowano misję („Razem – Więcej – Łatwiej: Łatwiej w rodzinie, Razem sprawniej, Więcej wiosny jesienią”), która jest zarazem naczelnym celem polityki społecznej w powiecie siemiatyckim. Uznano, iż wokół niej powinny się koncentrować działania powiatowych instytucji publicznych oraz sektora pozarządowego. W dokumencie określono również cztery obszary priorytetowe powiatowej polityki społecznej (będące jednocześnie celami strategicznymi): 1. Aktywizacja rynku pracy, 2. Bezpieczeństwo zdrowotne i publiczne, 3. Opieka nad rodziną i dzieckiem, 4. Pomoc osobom niepełnosprawnym i wymagającym opieki. W ich ramach wyznaczono poniżej przedstawione cele operacyjne.

I. Aktywizacja rynku pracy.

1. Wspieranie procesu powstawania miejsc pracy.
2. Rozwój systemu szkoleń dla osób bezrobotnych i podnoszących swoje kwalifikacje – kształcenie ustawiczne.
3. Doskonalenie działań z zakresu doradztwa zawodowego i pośrednictwa pracy dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy.
4. Zapewnienie wysokiej jakości kształcenia ponadgimnazjalnego w powiecie, dostosowanego do potrzeb rynku pracy.

II. Bezpieczeństwo zdrowotne i publiczne.

1. Rozwój profilaktyki zdrowotnej i podniesienie jakości usług medycznych w powiecie.
2. Doskonalenie procesu profilaktyki uzależnień oraz terapii osób uzależnionych i współuzależnionych.

III. Opieka nad rodziną i dzieckiem.

1. Doskonalenie systemu opieki nad dzieckiem i rodziną.

2. Instytucjonalny rozwój placówek pomocy społecznej w powiecie.
3. Rozwój współpracy w działaniach na rzecz rozwoju społecznego powiatu.

IV. Pomoc osobom niepełnosprawnym i wymagającym opieki.

1. Rozwój systemu rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.
2. Optymalizacja warunków rozwoju społecznego dla osób starszych i rozwój integracji międzypokoleniowej w powiecie.

II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNA

1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY GMINY

Dziadkowice to gmina wiejska, położona w południowej części województwa podlaskiego, w północno-wschodniej części powiatu siemiatyckiego. Od wschodu graniczy z gminą Milejczyce, od południa z gminami Nurzec Stacja i Siemiatycze, od zachodu z gminą Grodzisk, a od północno-wschodu z gminą Boćki (z powiatu bielskiego).

Gmina zajmuje powierzchnię 116 km², co stanowi odpowiednio 7,9% i 0,6% powierzchni powiatu siemiatyckiego i województwa podlaskiego. W jej skład wchodzi 21 sołectw: Brzeziny, Dołubowo, Dziadkowice, Hornowo, Hornowszczyzna, Jasienówka Duża, Kąty, Korzeniówka, Lipiny, Malewice, Malinowo, Mała Jasienówka, Osmola, Smolugi, Smolugi Kolonia, Wojeniec, Zaminowo, Zaporośl, Zaręby, Żuniewo i Żurobice.

2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Infrastruktura techniczna w gminie Dziadkowice nie jest odpowiednio rozwinięta. O ile bowiem gmina jest dobrze zwodociągowana (na koniec 2010 roku długość czynnej sieci wodociągowej na jej terenie wynosiła 80,2 km; mieszkańcy zaopatrywani są w wodę z 3 ujęć i stacji wodociągowych Dziadkowice, Dołubowo i Hornowo, które stanowią własność gminy i są eksploatowane przez Gminny Zakład Komunalny w Dziadkowicach), o tyle nie ma właściwie rozwiniętego systemu kanalizacji sanitarnej (kanalizacja sanitarna jest jedynie w Dziadkowicach i Kątach, natomiast w pozostałych miejscowościach ścieki z budynków odprowadzane są do urządzeń lokalnych, tj. zbiorników szczelnych i suchych ustępów; w Dziadkowicach funkcjonuje również oczyszczalnia ścieków) i nie posiada urządzeń do odbioru gazu ziemnego (mieszkańcy gminy korzystają z gazu propan-butan).

W ramach infrastruktury technicznej w gminie funkcjonują również: składowisko odpadów innych niż niebezpieczne (składowane są na nim odpady komunalne i, podobne do komunalnych pochodzące z gospodarstw domowych, odpady z ogrodów, rolnictwa, sadownictwa i innych wytwórców odpadów), 51 stacji transformatorowych zasilanych przez stację transformatorowo-rozdzielczą w Siemiatyczach, która stanowi źródło zasilania gminy w energię elektryczną, 7 większych źródeł wytwarzania energii cieplnej w obiektach użyteczności publicznej (w zabudowie mieszkaniowej dominującym rozwiązaniem są lokalne kotłownie na paliwo stałe; w niewielkim stopniu mieszkańcy stosują jako paliwo olej i gaz propan-butan), system telefonii przewodowej, na który składają się centrala telefoniczna w Dziadkowicach, linia telefoniczna kablowa światłowodowa relacji Boćki – Dziadkowice – Grodzisk, sieć rozdzielcza napowietrzna i kablowa, oraz sieć drogowa, w skład której wchodzi przebiegające przez gminę: droga krajowa ekspresowa Nr S 19 (długość w gminie: 10,036 km), 26 dróg powiatowych (długość w gminie: 64,318 km), a także drogi gminne publiczne (o długości 47,059 km).

W uzupełnieniu informacji dotyczących infrastruktury technicznej warto wymienić najważniejsze inwestycje, jakie zrealizowano w gminie w latach 2008-2010. Należą do nich: przebudowa drogi gminnej Korzeniówka – Zaręby (2008 r.), budowa boiska do piłki nożnej wraz z obiektami towarzyszącymi w Kątach (2009 r.), przebudowa drogi gminnej Lipiny-Wółka Biszewska (2010), przebudowa drogi gminnej Brzeziny Janowięta – Targowisk (2010 r.), budowa oczyszczalni ścieków w Kątach wraz z kanalizacją sanitarną we wsiach Dziadkowice i Kąty (2010 r.) oraz budowa linii SN do oczyszczalni ścieków w Kątach (2010 r.). Gmina Dziadkowice współfinansowała także przebudowę dróg powiatowych Hornowo – Milejczyce (2008 r.) oraz Dziadkowice – Aleksandrowo (2008 r.).

3. KOMUNIKACJA I TRANSPORT

Podstawowym układem komunikacyjnym gminy Dziadkowice jest układ drogowy. Jak wspomniano powyżej, przez gminę przebiega droga krajowa ekspresowa Nr S 19 relacji Grodno – granica państwa – Białystok – Lublin – Nisko – Rzeszów – Barwinek – granica państwa (Preszow), 26 dróg powiatowych oraz drogi gminne publiczne. Choć gęstość dróg oraz ich sieć zapewnia gminie spójność komunikacyjną, to jednak jej dostępność, z uwagi na zły stan techniczny dróg, zwłaszcza tych o charakterze gminnym i powiatowym, jest utrudniona.

Dobre połączenia komunikacyjne mają mieszkańcy miejscowości Dziadkowice, Kąty, Wojeniec, Żurobice, z trudnościami komunikacyjnymi zmagają się natomiast mieszkańcy miejscowości Hornowszczyzna, Jasienówka, Malewice i Żuniewo. Usługi komunikacyjne świadczą: PPKS Siemiatycze, PPKS Białystok i Przedsiębiorstwo handlowo-usługowe Franciszek Malewski (Kąty).

4. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Na koniec 2010 roku gmina Dziadkowice liczyła 3.139 mieszkańców, w tym 1.551 kobiet, które stanowiły 49,4% ogółu ludności (na 100 mężczyzn przypadało 98 kobiet). Gęstość zaludnienia w gminie wynosiła 27 osób na km².

W latach 2008-2010 liczba mieszkańców gminy nieznacznie zmniejszyła się. Spadała liczba dzieci i młodzieży i osób starszych, rosła natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2008-2010

	2008 r.	2009 r.	2010 r.
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	776	743	713
liczba osób w wieku produkcyjnym	1.827	1.839	1.850
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	591	587	576
ogółem	3.194	3.169	3.139

Dane Urzędu Gminy Dziadkowice.

Sytuacja demograficzna kształtowana jest przez takie wskaźniki, jak będący różnicą między liczbą urodzeń żywych i zgonów przyrost naturalny oraz saldo migracji, która odbywa się zarówno w ruchu wewnętrznym, jak i zagranicznym. Dane szczegółowe w zakresie ruchu naturalnego mieszkańców gminy przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2008-2010

	2008 r.	2009 r.	2010 r.
liczba urodzeń żywych	36	32	26
liczba zgonów	49	34	39
przyrost naturalny	-13	-2	-13

Dane Urzędu Gminy Dziadkowice.

Spadek liczby dzieci i młodzieży w gminie był m.in. efektem spadającej dzietności rodzin, o czym świadczy zmniejszająca się w latach 2008-2010 liczba urodzeń żywych – z 36 w 2008 roku do 26 w 2010 roku. Wyższa, od liczby urodzeń żywych, liczba zgonów (49 w 2008 r., 34 w 2009 r., 39 w 2010 r.) wpłynęła na niekorzystny w analizowanym okresie przyrost naturalny (w 2008 r. -13, w 2009 r. -2, a w 2010 r. -13).

Biorąc pod uwagę powyższe dane i próbując dokonać prognozy ludności gminy na najbliższe lata, należy zwrócić uwagę na dwie istotne, wcześniej odnotowane, kwestie. Pierwsza z nich dotyczy spadku liczby dzieci i młodzieży. Druga natomiast odnosi się do systematycznego zwiększania się liczby osób w wieku produkcyjnym. W przyszłości, po zakończeniu aktywności zawodowej, ta ostatnia grupa będzie zasilala grono seniorów.

Powyższe tendencje demograficzne będą wymagały dopasowania usług społecznych do potrzeb zarówno dzieci i młodzieży, jak przede wszystkim seniorów. W przypadku tych pierwszych konieczne będzie dostosowanie dostępu do wychowania, edukacji, kultury, sportu i rekreacji, tym drugim trzeba będzie natomiast udzielić stosownej pomocy materialnej i rzeczowej, ułatwić im korzystanie z usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz różnorodnych form aktywnego spędzania czasu wolnego.

5. SYTUACJA GOSPODARCZA

Główną gałęzią gospodarki gminy Dziadkowice jest rolnictwo oparte na indywidualnych gospodarstwach rolnych zajmujących się produkcją roślinną i zwierzęcą. W strukturze użytków rolnych przeważają grunty orne, co potwierdzają dane przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 3. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki w gminie

powierzchnia użytków rolnych ogółem (w ha)		7.265
w tym:	grunty orne (w ha)	5.798
	sady (w ha)	13
	łąki i pastwiska (w ha)	1.207
powierzchnia lasów i gruntów leśnych (w ha)		3.901
powierzchnia pozostałych gruntów i nieużytków (w ha)		652

Dane Urzędu Gminy Dziadkowice.

Gmina Dziadkowice zaliczana jest do rejonów o najkorzystniejszych warunkach glebowo-przyrodniczych w całym województwie podlaskim. Poza rolnictwem na jej terenie rozwija się handel, świadczone są również usługi dla ludności.

W latach 2008-2010 liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie utrzymywała się na podobnym poziomie. Działyły one głównie w takich sekcjach, jak: handel i naprawy (16 podmiotów), działalność usługowa komunalna społeczna i indywidualna (12), budownictwo (7), rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo (6), transport, gospodarka magazynowa i łączność (5). Dane szczegółowe na temat podmiotów gospodarczych w gminie przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 4. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2008-2010

	2008 r.	2009 r.	2010 r.
liczba podmiotów w sektorze publicznym	33	33	33
liczba podmiotów w sektorze prywatnym	56	57	57
liczba podmiotów ogółem	89	90	90

Dane Urzędu Gminy Dziadkowice.

Tabela 5. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) na koniec 2010 roku.

sekcja	liczba podmiotów
rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	6
przemysł	2
budownictwo	7
handel i naprawy	16
hotele i restauracje	1
transport, gospodarka magazynowa i łączność	5
pośrednictwo finansowe	1
obsługa nieruchomości i firm	1
administracja publiczna i obrona narodowa	1
edukacja	1
ochrona zdrowia i pomoc społeczna	2
działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	12

6. PROBLEMY NA RYNKU PRACY

Problemy na rynku pracy, objawiające się niedostateczną liczbą miejsc pracy, prowadzą do obniżenia standardu życia ludności. Długotrwałe pozostawanie bez zatrudnienia ogranicza szanse na podjęcie pracy, przyczynia się do ubożenia ludności, a nawet prowadzi do wykluczenia społecznego.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Siemiatyczach, na koniec 2010 roku liczba osób bezrobotnych w gminie Dziadkowie wynosiła 77 i była większa o 29 w porównaniu z końcem roku poprzedniego i o 28 w stosunku do końca roku 2008. Wśród pozostających bez pracy większość stanowiły kobiety, których liczba na koniec lat 2008-2010 wyniosła odpowiednio 29, 30 i 43. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Bezrobotni w gminie według płci i ich udział w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2008-2010

	2008 r.	2009 r.	2010 r.
liczba bezrobotnych w gminie	49	48	77
udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	2,7%	2,6%	4,1%
liczba bezrobotnych kobiet w gminie	29	30	43
udział kobiet w liczbie bezrobotnych	59,2%	62,5%	55,8%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Siemiatyczach.

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat stopy bezrobocia, jaką odnotowano w latach 2008-2010 w powiecie siemiatyckim, województwie podlaskim i w kraju.

Tabela 7. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju latach 2008-2010

	2008 r.	2009 r.	2010 r.
stopa bezrobocia w powiecie siemiatyckim	6,1%	7,3%	7,9%
stopa bezrobocia w województwie podlaskim	9,7%	12,8%	13,2%
stopa bezrobocia w kraju	9,5%	12,1%	12,3%

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2008-2010 powiat siemiatycki charakteryzował się dużo niższą, w stosunku do województwa podlaskiego i kraju, stopą bezrobocia. Zarówno w powiecie, województwie, jak i w kraju odnotowano jej wzrost.

Dla scharakteryzowania problemu bezrobocia w gminie ważna jest analiza danych dotyczących podziału bezrobotnych według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia, a także rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy. Dane szczegółowe w tym zakresie na koniec 2010 roku przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 8. Bezrobotni w gminie na koniec 2010 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia

		liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)			liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
		ogółem	kobiet				ogółem	kobiet	
wiek	18-24 lata	36	20	55,6	staż pracy	bez stażu	37	20	54,1
	25-34 lata	17	11	64,7		do 1 roku	12	7	58,3
	35-44 lata	13	11	84,6		1-5 lat	15	9	60,0
	45-54 lata	8	0	0		5-10 lat	7	4	57,1
	55-59 lat	2	1	50,0		10-20 lat	5	2	40,0
	60-64 lata	1	X	–		20-30 lat	1	1	100
czas pozostawania bez pracy	do 1 miesiąca	7	3	42,9	wykształcenie	30 lat i więcej	0	0	–
	1-3 miesiące	22	14	63,6		wyższe	7	5	71,4
	3-6 miesięcy	12	8	66,7		policealne i śr. zawodowe	26	16	61,5
	6-12 miesięcy	18	7	38,9		średnie ogólnokształcące	11	7	63,6
	12-24 miesiące	8	5	62,5		zasadnicze zawodowe	10	4	40,0
	pow. 24 miesięcy	10	6	60,0		gimnazjalne i niższe	23	11	47,8

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Siemiatyczach.

koniec 2010 roku wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby młode w wieku 18-34 lata, często bez doświadczenia zawodowego (łącznie 53 osoby), osoby pozostające bez zatrudnienia od 1 do 3 miesięcy (22 osoby), osoby bez stażu pracy (37 osób), a także osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (26 osób).

Relatywnie liczne grupy wśród będących bez zatrudnienia stanowiły również osoby w wieku 35-44 lata (13 osób), osoby pozostające bez pracy od 6 do 12 miesięcy (18 osób), osoby ze stażem pracy od roku do 5 lat (15 osób) i do roku (12 osób) oraz osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym (23 osoby).

Największy udział kobiet w ogóle bezrobotnych odnotowano wśród osób w wieku 35-44 lata (84,6%), osób pozostających bez pracy od 20 do 30 lat (100%) i od 3 do 6 miesięcy (66,7%), osób ze stażem pracy od roku do 5 lat (60%) oraz, co budzi niepokój, osób z wykształceniem wyższym (71,4%).

Tabela 9. Bezrobotni w gminie na koniec 2010 roku według wybranych rodzajów działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy

rodzaj działalności ostatniego miejsca pracy	liczba bezrobotnych	liczba ofert pracy
przetwórstwo przemysłowe	5	0
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	5	0
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	2	0
administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	2	3
edukacja	1	3
działalność niezidentyfikowana	18	0

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Dziadkowicach.

Na koniec 2010 roku wśród bezrobotnych w gminie najwięcej było osób, dla których ostatnimi miejscami pracy były podmioty gospodarcze prowadzące działalność w takich działach, jak: przetwórstwo przemysłowe oraz handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (po 5 osób). Liczba dostępnych na koniec 2010 roku ofert pracy dla bezrobotnych z gminy była niewielka (łącznie 7); najwięcej z nich dotyczyło możliwości zatrudnienia w takich działach, jak: administracja publiczna i obrona narodowa oraz edukacja (po 3 oferty).

Z powyższych danych wynika, że programami aktywizującymi osoby bezrobotne z gminy należy objąć przede wszystkim osoby z krótkim stażem pracy lub bez stażu pracy, którym powinno się zapewnić możliwość poszerzenia doświadczenia zawodowego lub podjęcia pierwszej pracy. Nie należy również zapominać o osobach mających za sobą kilkanaście lat pracy, którym powinno się zapewnić możliwość przekwalifikowania, aby wzmocnić ich konkurencyjność na rynku pracy. W szczególności dotyczy to tych, którzy przed zwolnieniem z pracy byli zatrudnieni w przetwórstwie przemysłowym, handlu hurtowym i detalicznym; naprawie pojazdów samochodowych, włączając motocykle.

Ze względu na to, że problem bezrobocia w gminie w największym stopniu osiągał osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym oraz gimnazjalnym i niższym, warto nadal zachęcać młodzież do zdobywania wykształcenia, natomiast w przypadku osób pozostających na rynku pracy bez zatrudnienia, szczególny nacisk należy położyć na doksztalcenie oraz podniesienie lub zmianę kwalifikacji zawodowych.

7. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE

Zasoby i warunki mieszkaniowe ludności determinują w znacznym stopniu jakość jej bytowania. Niejednokrotnie określają również granice możliwości realizowania własnych aspiracji życiowych.

W latach 2008-2010 liczba mieszkań w gminie Dziadkowice utrzymywała się na zbliżonym poziomie (855 w 2008 r., 856 w 2009 r., 855 w 2010 r.), podobnie jak liczba izb (3.857 w 2008 r., 3.862 w 2009 r., 3.857 w 2010 r.), powierzchnia użytkowa mieszkań (82.683 m² w 2008 r., 82.818 m² w 2009 r., 82.683 w 2010 r.), przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (ok. 97 m²) i przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (ok. 27-28 m²).

W przypadku mieszkań komunalnych pozostających w zasobach mieszkaniowych gminy, ich liczba w latach 2008-2010 była niewielka (4 w 2008 r. i po 3 w latach 2009-2010). Spadek liczby izb (z 16 w 2008 r. do 12 w latach 2009-2010) oznaczał zmniejszenie powierzchni użytkowej mieszkań (ze 183 m² w 2008 r. do 141 m² w latach 2009-2010). Wzrost odnotowano natomiast w przypadku wielkości przeciętnej powierzchni użytkowej 1 mieszkania (z 41 m² w 2008 r. do 47 m² w latach 2009-2010) oraz przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania na 1 osobę (z 11,4 m² w 2008 r. do 11,8 m² w latach 2009-2010). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2008-2010

	2008 r.	2009 r.	2010 r.
liczba mieszkań	855	856	855
liczba izb	3.857	3.862	3.857
powierzchnia użytkowa mieszkań (w m ²)	82.683	82.818	82.683
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (w m ²)	96,7	96,8	96,7
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (w m ²)	27,5	27,8	27,1
liczba mieszkań w zasobach mieszkaniowych gminy (komunalnych)	4	3	3
liczba izb w mieszkaniach w zasobach mieszkaniowych gminy (komunalnych)	16	12	12
powierzchnia użytkowa mieszkań w zasobach mieszkaniowych gminy (komunalnych; w m ²)	183	141	141
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w zasobach mieszkaniowych gminy (komunalnych; w m ²)	41	47	47
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w zasobach mieszkaniowych gminy na 1 osobę (w m ²)	11,4	11,8	11,8

Dane Urzędu Gminy Dziadkowice i Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2009-2010 oddano w gminie mniej mieszkań niż w 2008 r. (odpowiednio 1 i 2 w stosunku do 6), a co za tym idzie mniejsza była liczba nowo oddanych izb do użytkowania (33 w 2008 r., 5 w 2009 r., 10 w 2010 r.) i powierzchnia użytkowa mieszkań (1.065 m² w 2008 r., 135 m² w 2009 r., 288 m² w 2010 r.). Jeśli chodzi o budownictwo niemieszkalne, w analizowanym okresie oddano do użytkowania 11 nowych budynków (5 w 2008 r., a 6 w 2009 r.) o powierzchni użytkowej 7.628 m². Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Nowo oddane mieszkania i budynki niemieszkalne w gminie w latach 2008-2010

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
liczba nowych mieszkań oddanych do użytkowania	6	1	2
liczba nowych izb oddanych do użytkowania	33	5	10
powierzchnia użytkowa oddanych mieszkań (w m ²)	1.065	135	288
liczba nowych budynków niemieszkalnych oddanych do użytkowania	5	6	0
powierzchnia użytkowa budynków niemieszkalnych oddanych do użytkowania (w m ²)	925	6.703	0

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, wypłacane są dodatki mieszkaniowe. Jest to forma pomocy świadczona przez gminę, a realizowana przez Urząd Gminy Dziadkowice. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2008-2010

	2008 r.	2009 r.	2010 r.
liczba rodzin, którym decyzją przyznano dodatek mieszkaniowy	2	2	1
liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	24	16	12
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	1.002	973	1.330

Dane Urzędu Gminy Dziadkowice.

W latach 2008-2009 dwóch, a w 2010 roku tylko jednej rodzinie w gminie przyznawano dodatki mieszkaniowe. Na ten cel w kolejnych latach przeznaczono 1.002 zł, 973 zł i 1.330 zł.

8. BEZDOMNOŚĆ

Bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Wiąże się ze zmianami demograficznymi i ruchliwością społeczną, z recesją gospodarczą, bezrobociem, ubóstwem, kryzysem polityki mieszkaniowej i wzrostem cen mieszkań oraz dysfunkcjonalnością instytucji opiekuńczo-resocjalizacyjnych i karnych zaniedbujących obowiązek opieki następczej.

Do głównych przyczyn bezdomności o charakterze społecznym i patologicznym należą: likwidacja państwowych zakładów pracy, a wraz z nimi hoteli robotniczych, brak miejsc w szpitalach, zakładach opiekuńczych, domach pomocy społecznej, brak opieki nad wychowankami domów dziecka kończącymi 18 lat, brak ośrodków dla nosicieli wirusa HIV, zaległości w opłatach czynszowych prowadzące do eksmisji, a także alkoholizm, przestępczość, odrzucenie lub brak opieki ze strony najbliższych, rozwód lub trwały rozpad innych więzi formalnych lub nieformalnych, prostytutka kobiet, przemoc w rodzinie oraz świadomy wybór innego sposobu życia i odrzucenie powszechnie uznawanego systemu wartości.

Osobami bezdomnymi, obok tych, którzy są nimi z wyboru, najczęściej stają się ludzie w starszym wieku, matki z nieletnimi dziećmi, rodziny pełne nieposiadające środków finansowych na opłacenie mieszkania oraz osoby, które opuściły zakłady karne.

Bezdomność w gminie Dziadkowice ma charakter jednostkowy i nie urasta do rangi problemu społecznego. Pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością z gminy świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dziadkowicach. W latach 2008-2010 objął on wsparciem z powodu bezdomności tylko jedną osobę bezdomną i miało to miejsce w 2010 roku.

9. EDUKACJA I KULTURA

Edukacja, rozumiana jako wychowanie, wykształcenie, nauka oraz zdobywanie wiedzy, umiejętności i kształcenie, pełni zasadniczą rolę w rozwoju człowieka. Jako proces trwający od młodości jest sposobem na podniesienie jakości zasobów ludzkich, a tym samym poziomu konkurencyjności gospodarki i przyspieszenia tempa rozwoju gospodarczego. Głównym problemem edukacji jest nierówny dostęp do niej przez całe życie, efektem czego są zróżnicowane szanse życiowe poszczególnych grup ludności, np. młodzieży mieszkającej na wsi i w mieście, dziewcząt i chłopców, dorosłych bez wykształcenia i z wykształceniem.

W roku szkolnym 2010/2011 w gminie Dziadkowice funkcjonował punkt przedszkolny oraz Zespół Szkół w Dziadkowicach, w ramach którego działają Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II oraz Publiczne Gimnazjum Nr 1. Dane szczegółowe na temat ww. placówek, a także liczby dzieci i uczniów do nich uczęszczających oraz nauczycieli w nich pracujących przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Placówki oświatowo-wychowawcze w gminie w roku szkolnym 2010/2011

nazwa i adres placówki	liczba dzieci, uczniów	liczba nauczycieli
Punkt Przedszkolny, 17-306 Dziadkowice	25	2
Zespół Szkół – Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II, Dziadkowice 1D, 17-306 Dziadkowice	167	19
Zespół Szkół – Publiczne Gimnazjum Nr 1, Dziadkowice 1D, 17-306 Dziadkowice	104	17 (w tym 9 nauczycieli pracujących również w SP)

Dane Urzędu Gminy Dziadkowice.

Korzystanie z dóbr kultury wpływa na jakość życia ludności i świadczy o poziomie rozwoju społecznego. W gminie działają Gminny Ośrodek Kultury i Gminna Biblioteka Publiczna w Dziadkowicach z siedzibą w Kątach. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14. Placówki kulturalne w gminie w 2010 roku

nazwa i adres placówki	liczba osób objętych ofertą	liczba pracowników
Gminny Ośrodek Kultury, Kąty 22, 17-306 Dziadkowice	3.000	2
Gminna Biblioteka Publiczna, Kąty 22, 17-306 Dziadkowice	3.000	1

Dane Urzędu Gminy Dziadkowice.

Podstawowym zadaniem GOK-u jest zaspokajanie potrzeb i aspiracji kulturalnych społeczeństwa poprzez tworzenie i upowszechnianie różnych dziedzin kultury oraz sztuki profesjonalnej i amatorskiej. Ośrodek m.in. prowadzi edukację kulturalną i wychowanie przez sztukę, pracownię artystyczną dla dzieci, młodzieży i dorosłych, tworzy i upowszechnia sceniczne programy artystyczne, organizuje wystawy, konkursy w różnych dziedzinach sztuki, koncerty, przeglądy i festiwale, tworzy warunki do rozwoju folkloru, a także rękodzieła artystycznego i ludowego, gromadzi, dokumentuje, tworzy, ochrania i udostępnia dobra kultury, a także prowadzi działalność oświatową.

Gminna Biblioteka Publiczna zapewnia z kolei dostęp do materiałów bibliotecznych i informacji, służy rozwijaniu potrzeb czytelniczych i informacyjnych społeczności gminnej, upowszechnianiu wiedzy i kultury. Do jej zadań należy m.in.: gromadzenie i opracowywanie materiałów bibliotecznych, ze szczególnym uwzględnieniem materiałów dotyczących własnego regionu, popularyzacja książek i czytelnictwa, udostępnianie zbiorów bibliotecznych w miejscu, wypożyczanie ich czytelnikom oraz prowadzenie wypożyczeń międzybibliotecznych, organizowanie czytelnictwa, udostępnianie materiałów osobom niepełnosprawnym, organizowanie obsługi bibliotecznej pacjentów w szpitalu, prowadzenie działalności informacyjnej, współdziałanie z bibliotekami innych sieci, instytucjami upowszechniania kultury, organizacjami i towarzystwami w rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb oświatowych i kulturalnych społeczeństwa oraz doskonalenie form i metod pracy bibliotecznej.

10. SPORT I REKREACJA

Propagowany w dzisiejszych czasach zdrowy styl życia obejmuje m.in. właściwe odżywianie, aktywny wypoczynek oraz uprawianie różnorodnych dyscyplin sportowych. Sport wpływa bowiem nie tylko na kondycję zdrowotną człowieka, ale również jego cechy charakteru, postawę, relacje z innymi ludźmi, umiejętność współpracy i asertywność.

Uprawianiu sportu i rozwojowi kultury fizycznej w gminie Dziadkowice sprzyjają Hala Sportowa przy Zespole Szkół w Dziadkowicach oraz wybudowane w 2009 roku w miejscowości Kąty boisko do piłki nożnej wraz z obiektami towarzyszącymi. Ważną rolę w tym zakresie odgrywa również działający w Dziadkowicach Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „Sokoły”.

11. TURYSTYKA

Kompleksy leśne (wśród nich Kadłub – Żurobice), w których dominują obfitujące w runo leśne i zwierzyne łowną lasy iglaste oraz jezioro w Lipinach wraz z moczarami i rozlewiskami okalającymi wieś stanowią o atrakcyjności turystycznej gminy Dziadkowice. W lasach można spotkać rzadkie siedliska ptactwa (bocian czarny, słonka, bekas, derkacz, cietrzew, czapla, a nawet orzeł bielik i sokół wędrowny) i zwierzyny (borsuk, łось, jeleń, wydra, kuna leśna i gronostaj), można natknąć się na nieczęsto występujące rośliny (widłaki, konwalie, zawilec gajowy, żurawina, borówka brusznica), wreszcie można zbierać wszystkie gatunki grzybów.

Walorami turystycznymi gminy są także obiekty architektury sakralnej i świeckiej, parki podworskie i cmentarze, niejednokrotnie wpisane do rejestru zabytków. Należą do nich: Kościół parafialny rzymskokatolicki pw. Świętej Trójcy w Dziadkowicach z dzwonnica i plebanią, Kościół parafialny rzymskokatolicki pw. Matki Boskiej Bolesnej w Osmoli, Kościół parafialny rzymskokatolicki pw. Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Dołubowie, Cerkiew Prawosławna, filialna, cmentarna, pw. Św. Michała w Żurobicach, Zespół dworski w Dołubowie z dworem i parkiem krajobrazowym, Kaplica cmentarna rzymskokatolicka w Dziadkowicach czy Nagrobek Wiktorii i Ludwika Pieńkowskich na dawnym cmentarzu rzymskokatolickim w Dołubowie.

Na infrastrukturę turystyczną gminy składają się dysponująca 100 miejscami baza noclegowa w Zespole Szkół w Dziadkowicach, prywatne kwatery agroturystyczne oraz bar „Jazz”.

12. SYTUACJA DZIECKA

Dziecko wymaga szczególnej opieki i troski. Działalność na jego rzecz powinna polegać przede wszystkim na ochronie jego praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do oświaty, służby zdrowia i wypoczynku oraz na asekurowaniu go w obliczu zagrożeń.

Analiza sytuacji dziecka w gminie Dziadkowice została dokonana na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w funkcjonującym na jej terenie Zespole Szkół w Dziadkowicach, w ramach którego działają Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II oraz Publiczne Gimnazjum Nr 1. Badania te pozwoliły zdiagnozować środowisko szkolne i rodzinne uczniów pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej oraz uzyskać informację na temat prowadzonych w szkołach działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych.

Zasoby i oferta szkolna

Z analizy ankiety wynika, że placówka zatrudnia pedagoga, nie zapewnia natomiast wsparcia pielęgniarki, logopedy, psychologa i doradcy zawodowego. Szkoła prowadzi dożywianie 153 uczniów, jednocześnie zgłaszając potrzebę zwiększenia do 200 liczby dzieci i młodzieży objętych tym rodzajem pomocy.

Placówka zapewnia uczniom dostęp do Internetu, umożliwia korzystanie z sali gimnastycznej, nie posiada natomiast klas integracyjnych. Uczniowie do niej uczęszczający nie mają problemu z dojazdem do szkoły.

Szkoła oferuje dzieciom i młodzieży zajęcia dodatkowe. Przyjmują one postać różnorodnych tematycznie kół zainteresowań: matematycznego, przyrodniczego, informatycznego, zajęć językowych (języka polskiego i angielskiego), chóru, zajęć SKS-u. Jednocześnie szkoła prowadzi zajęcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi: wyrównawcze i korekcyjno-kompensacyjne.

Problemy dosięgające uczniów i ich rodziny

Problemy, które w najpoważniejszym stopniu dosięgają uczniów i ich rodziny, identyfikowano w dwojaki sposób, tj. poprzez odpowiedź na pytanie o charakterze otwartym oraz wypełnienie zamkniętego katalogu cech patologicznych obejmującego 14 zmiennych.

Określając problemy w odpowiedzi na pytanie otwarte, wskazano na problemy ubóstwa i bezrobocia. Wypełniając zamknięty katalog cech patologicznych stwierdzono z kolei obecność w szkole oraz w domu rodzinnym uczniów występowanie takich problemów, jak: niszczenie mienia szkolnego, zaniedbanie przez dom, przemoc w rodzinie, ucieczki z domu oraz problemy wymagające nadzoru kuratora, w tym kradzieże.

Badania i działania profilaktyczne i naprawcze konieczne do przeprowadzenia

Wskazując obszary, w których należałoby przeprowadzić badania wśród dzieci, młodzieży i ich rodziców, wymieniono wykluczenie społeczne oraz alkoholizm. Określając z kolei działania profilaktyczne i naprawcze konieczne do podjęcia w szkole, wskazano na potrzebę organizowania zajęć, których tematyka będzie dotyczyć kwestii bezpieczeństwa oraz problemu przemocy w Internecie.

Współpraca szkół z rodzicami uczniów

Przedstawiciele placówki uznali współpracę z rodzicami uczniów za zadowalającą. W jej ramach udzielana jest pomoc w organizacji Dnia Dziecka, dokonywane są zakupy nagród dla dzieci i młodzieży.

Współpraca szkół z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny

Podobnie jak w przypadku oceny współpracy szkoły z rodzicami, przedstawiciele placówki, stwierdzili, że współpraca z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny jest zadowalająca. Do podmiotów tych zaliczyli: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dziadkowicach, Gminny Ośrodek Kultury w Dziadkowicach z siedzibą w Kątach, Policję, Koło Wiejskie „Łoś” w Dobrogoszczy, Państwową Inspekcję Sanitarną oraz gminne parafie.

Potrzeby dzieci i młodzieży oraz możliwości przyczynienia się szkoły do poprawy ich sytuacji

Wskazując najpilniejsze potrzeby dzieci i młodzieży, zwrócono uwagę na konieczność zapewnienia im szerszego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, w tym zajęć pozalekcyjnych i aktywnego wypoczynku. Jednocześnie zaznaczono, że w powyższych przedsięwzięciach może uczestniczyć szkoła.

13. OCHRONA ZDROWIA

Styl życia i zachowania zdrowotne wpływają w największym stopniu na stan zdrowia ludności. Do czynników zagrażających zdrowiu należą przede wszystkim: mała aktywność fizyczna, nieprawidłowości w sposobie żywienia, palenie tytoniu, nadmierne spożycie alkoholu, używanie narkotyków, zły stan środowiska naturalnego, niewłaściwe warunki bezpieczeństwa pracy, wypadki drogowe oraz brak powszechnej profilaktyki.

W gminie Dziadkowice funkcjonuje 1 niepubliczny zakład opieki zdrowotnej (Dziadkowice 47, 17-306 Dziadkowice), prowadzony jest 1 prywatny gabinet stomatologiczny (Dziadkowice 47, 17-306 Dziadkowice) oraz działa punkt apteczny. Analiza danych pozyskanych za 2010 rok z NZOZ-u w Dziadkowicach pozwoliła poznać sytuację zdrowotną mieszkańców gminy. Dane szczegółowe na temat najczęstszych schorzeń dotyczących   ludność   gminy   przedstawia   poniższa   tabela.

Tabela 15. Najczęstsze schorzenia ludności gminy w 2010 roku

rodzaj schorzenia	osoby, u których stwierdzono schorzenie	
	liczba dzieci i młodzieży	liczba osób dorosłych
nowotwory	–	16
niedokrwistości	5	9
choroby tarczycy	–	37
cukrzyca	–	60
otyłość	7	–
upośledzenie umysłowe	2	–
padaczka	2	–
zaburzenia refrakcji i akomodacji oka	52	–
alergie – dychawica oskrzelowa	6	–
alergie pokarmowe	4	–
zniekształcenia kręgosłupa	4	–
wady rozwojowe układu krążenia	2	–
choroby obwodowego układu nerwowego	–	4
choroby układu krążenia	–	401
przewlekły nieżyt oskrzeli, dychawica oskrzelowa	–	38
przewlekłe choroby układu trawiennego	–	43
choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej	–	77

Dane Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Dziadkowicach.

Na koniec 2010 roku pod opieką Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Dziadkowicach było 568 dzieci i młodzieży oraz 1.762 osoby dorosłe z gminy. U największej liczby osób w wieku przedprodukcyjnym stwierdzono zaburzenia refrakcji i akomodacji oka (52 osoby), otyłość (7), alergię – dychawicę oskrzelową (6) i niedokrwistości (5). Dorośli z kolei najczęściej zmagali się z chorobami układu krążenia (401 osób), chorobami układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej (77), cukrzycą (60), przewlekłymi chorobami układu trawiennego (43), przewlekłym nieżytem oskrzeli, dychawicą oskrzelową (38) i chorobami tarczycy (37).

Ważną rolę w utrzymaniu dobrego stanu zdrowia pełni profilaktyka. Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat dzieci do lat 3 objętych opieką profilaktyczną oraz dzieci i młodzieży do lat 19 objętych profilaktycznymi badaniami lekarskimi.

Tabela 16. Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży z gminy w 2010 roku

forma profilaktyki	liczba i młodzieży
porady profilaktyczne lekarza rodzinnego po raz pierwszy (dzieci do lat 3)	18
porady profilaktyczne lekarza rodzinnego następny raz (dzieci do lat 3)	118
wizyty profilaktyczne pielęgniarek i położnych po raz pierwszy (dzieci do 1. roku życia)	18
wizyty profilaktyczne pielęgniarek i położnych następny raz (dzieci do lat 3)	44
profilaktyczne badania lekarskie (dzieci i młodzież do lat 19 podlegający badaniu)	195
profilaktyczne badania lekarskie (dzieci i młodzież do lat 19 zbadani zgodnie z programem badań profilaktycznych)	160

Dane Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Dziadkowicach.

W 2010 roku poradami profilaktycznymi lekarza rodzinnego Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Dziadkowicach po raz pierwszy i po raz następny zostało objętych odpowiednio 18 i 118 dzieci do lat 3. Wizyty profilaktyczne pielęgniarek i położnych miały z kolei miejsce po raz pierwszy w przypadku 18 dzieci do 1. roku życia, a po raz następny w przypadku 44 dzieci do lat 3. Profilaktycznymi badaniami lekarskimi objęto natomiast 195 dzieci i młodzieży, w tym 160 osób zgodnie z programem badań profilaktycznych.

14. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwu publicznemu zagraża przestępczość, która jest zjawiskiem dynamicznym i, podobnie jak społeczeństwo, podlega rozwojowi. Choć stanowi margines życia społecznego, poprzez swą intensywność i częstotliwość może mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciskać dotkliwe piętno na jej funkcjonowaniu.

Według danych Posterunku Policji w Dziadkowicach, w 2010 roku w gminie Dziadkowice popełniono ogółem 29 przestępstw. Wśród nich dominowały przestępstwa polegające na kierowaniu pojazdem w stanie nietrzeźwości (9 przypadków), kradzieży mienia (3) oraz wyrąbie i kradzieży drewna z lasu (2). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 17. Przestępstwa popełnione w gminie w 2010 roku

kategoria przestępstwa	liczba przestępstw
kradzież mienia	5
Kradzież z włamaniem	1
Wyrąb i kradzież drewna z lasu	3
Zniszczenie mienia	1
Groźba karalna	1
pobicie	1
Uszkodzenie ciała	1
Znęcanie się nad rodziną	1
oszustwo	1
Kierowanie pojazdem w stanie nietrzeźwości	9
Łamanie zakazu kierowania pojazdem	2
Wypadek drogowy	1
Podrobienie podpisu	1
rozpijanie nieletnich	1

Dane Posterunku Policji w Dziadkowicach.

Według danych Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Karnych przy Sądzie Rejonowym w Bielsku Podlaskim, na koniec 2010 roku w gminie Dziadkowice prowadzono 14 dozorów, w tym 12 dozorów w związku z warunkowym zawieszeniem wykonania kary pozbawienia wolności i 2 dozory wobec osób warunkowo przedterminowo zwolnionych. W 5 przypadkach dozór dotyczył osób skazanych za przestępstwa z użyciem przemocy, 6 dozorów sprawowano wobec sprawców przestępstw drogowych, w 1 sprawie osoba została skazana za uchylanie się od alimentów, a 2 dozory wykonywano w związku ze skazaniem za przestępstwa przeciwko mieniu i oszustwa. Generalnie w gminie widoczna jest tendencja wzrostowa jeśli chodzi o liczbę wykonywanych środków probacji.

Z kolei według danych Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Rodzinnych i Nieletnich przy Sądzie Rejonowym w Bielsku Podlaskim, na koniec 2010 roku w gminie Dziadkowice pełniono 4 nadzory nad 21 osobami w sprawach opiekuńczych (w związku z ograniczeniem władzy rodzicielskiej).

15. POMOC SPOŁECZNA

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Zadania pomocy społecznej w gminie Dziadkowice wykonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dziadkowicach. Jednostka ta realizuje również zadania wynikające z innych, aniżeli ustawa o pomocy społecznej, aktów prawnych. Należą do nich w szczególności: ustawa o świadczeniach rodzinnych i ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o świadczeniach zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych, ustawa o powszechnym ubezpieczeniu społecznym oraz ustawa o ochronie zdrowia psychicznego.

Na koniec 2010 roku kadre GOPS-u stanowiły 2 osoby. Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w Ośrodku, potrzeb w tym zakresie oraz poziomu wykształcenia pracujących w nim osób przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 18. Stan zatrudnienia w GOPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2010 roku

rodzaj stanowiska	liczba etatów	o ile etatów powinno być więcej?
kadra kierownicza	1	0
pracownicy socjalni	1	2
pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze	0	1
pracownicy wykonujący specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0
pozostali pracownicy	0	0

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dziadkowicach.

Wśród propozycji w zakresie rozwoju zasobów kadrowych GOPS-u figuruje potrzeba zwiększenia liczby pracowników socjalnych o 2 (ma to związek z koniecznością realizacji zapisu ustawy o pomocy społecznej nakładającego na ośrodek obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników) oraz zatrudnienia osoby wykonującej usługi opiekuńcze.

Tabela 19. Wykształcenie kadry GOPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2010 roku

rodzaj wykształcenia, dodatkowe kwalifikacje i zainteresowanie w tym zakresie			liczba osób	
			kadra kierownicza	pracownicy socjalni
wykształcenie	wyższe kierunkowe		0	0
	wyższe niekierunkowe		0	0
	średnie kierunkowe		1	1
	średnie niekierunkowe		0	0
	zawodowe i niższe		0	0
dodatkowe kwalifikacje	specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	ukończona	1	0
		w trakcie realizacji	0	0
	specjalizacja I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany	0	0
		w trakcie realizacji	0	0
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej			1	
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji I stopnia w zawodzie pracownik socjalny			1	
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji II stopnia w zawodzie pracownik socjalny			0	

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dziadkowicach.

Na koniec 2010 roku pracownicy GOPS-u posiadali wykształcenie średnie kierunkowe. Dodatkowo kierownik Ośrodka miał ukończoną specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej, a pracownik socjalny był zainteresowany podjęciem specjalizacji I stopnia w zawodzie pracownik socjalny.

Prawo do wsparcia udzielanego przez GOPS mają osoby i rodziny, które spełniają określone warunki przedstawione w poszczególnych aktach prawnych. I tak np. w odniesieniu do świadczeń z pomocy społecznej jednym z nich jest kryterium dochodowe, które jest ustalone na poziomie 477 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 351 zł na osobę w rodzinie. Kryterium dochodowe stosowane jest również przy przyznawaniu zasiłków rodzinnych i świadczeń alimentacyjnych. Zasiłek rodzinny przysługuje, jeśli dochód rodziny na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza 504 zł, a gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeśli dochód ten nie przekracza 583 zł. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują z kolei, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 725 zł.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych przez GOPS na realizację zadań w latach 2008-2010.

Tabela 20. Środki finansowe wydatkowane przez GOPS na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2008-2010

wielkość wydatków	2008 r.	2009 r.	2010 r.
ogółem	1.004.520 zł	968.126 zł	1.075.813 zł
w tym na świadczenia pomocy społecznej	197.700 zł	182.910 zł	206.250 zł
w tym na świadczenia rodzinne	806.820 zł	785.216 zł	869.563 zł
na zadania własne gminy (świadczenia pomocy społecznej)	151.700 zł	182.550 zł	206.250 zł
na zadania zlecone gminie (świadczenia pomocy społecznej)	46.000 zł	36.000 zł	0 zł

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dziadkowicach.

W latach 2008-2010 wysokość środków finansowych przeznaczonych przez GOPS na pomoc mieszkańcom gminy ulegała wahaniom. Dominującą pozycję wśród nich stanowiły kwoty wydatkowane na wykonanie zadań zleconych gminie, wśród których przeważały środki przekazane na realizację świadczeń rodzinnych, przede wszystkim w postaci zasiłków rodzinnych. W ramach wykonywania zadań własnych gminy największe kwoty przeznaczono natomiast na udzielanie świadczeń pomocy społecznej, głównie w formie zasiłków okresowych, posiłku, zasiłków celowych i w naturze oraz stałych.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby mieszkańców gminy objętych przez GOPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2008-2010.

Tabela 21. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2008-2010

	2008 r.	2009 r.	2010 r.
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	288	282	260
liczba rodzin	134	135	124
liczba osób w rodzinach	577	548	498
udział liczby osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w ogóle ludności gminy	18,1%	17,3%	15,9%

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dziadkowicach.

Liczba osób objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2008-2010 spadała z roku na rok (z 577 osób w rodzinach w 2008 roku do 498 osób w rodzinach w 2010 roku). Zmniejszył się również udział beneficjentów systemu w ogóle ludności gminy (z 18,1% w 2008 roku do 15,9% w 2010 roku). Wpływ na taką sytuację mogło mieć m.in. niskie kryterium dochodowe obowiązujące przy ubieganiu się o wsparcie, które zawężyło liczbę osób uprawnionych do korzystania z pomocy.

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat aktywności zawodowej odbiorców pomocy społecznej w gminie w 2010 roku.

Tabela 22. Aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2010 roku

rodzaj aktywności zawodowej	liczba osób powyżej 18 lat według decyzji administracyjnych
pracuje	31
pracuje dorywczo	3
nie pracuje	6
na rencie	8
na emeryturze	3
bezrobotny bez prawa do zasiłku	24

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dziadkowicach.

Jeśli chodzi o podział beneficjentów pomocy społecznej w gminie według aktywności zawodowej, najliczniejszą grupę w 2010 roku stanowiły osoby pracujące (31 osób). Obecność tych osób w gronie beneficjentów GOPS-u należy tłumaczyć uzyskiwaniem przez nie niskich dochodów uniemożliwiających utrzymanie siebie i swoich rodzin. Liczną grupą były również osoby bezrobotne niemające prawa do zasiłku (24 osoby).

Analizując powyższe dane, można pokusić się o stwierdzenie, iż najliczniejszą grupę wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia GOPS-u w 2010 roku stanowiły charakteryzujące się niskim poziomem dochodów rodziny ubogie. Diagnozę tę potwierdzają dane dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie, które za lata 2008-2010 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 23. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2008-2010

powód przyznania pomocy	Liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.
ubóstwo	91	81	75	373	321	290
sieroctwo	1	1	1	1	1	1
bezdomność	0	0	1	0	0	1
potrzeba ochrony macierzyństwa	60	59	53	361	349	308
bezrobocie	21	23	24	84	82	87
niepełnosprawność	31	30	28	99	92	79
długotrwała lub ciężka choroba	28	27	35	86	77	94
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	39	43	35	176	181	151
alkoholizm	7	4	4	25	14	11
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	0	1	0	0	1	0
zdarzenie losowe	2	5	1	7	5	4

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dziadkowicach.

W latach 2008-2010 najczęstszymi przyczynami przyznawania pomocy społecznej w gminie były ubóstwo i potrzeba ochrony macierzyństwa. Liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia GOPS-u z tych powodów spadała z roku na rok (z odpowiednio 373 i 361 w 2008 r. do 290 i 308 w 2010 r.).

Ważną przyczyną udzielania pomocy była także bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Liczba osób w rodzinach objętych wsparciem GOPS-u z tego powodu ulegała wahaniom (od 176 w 2008 r. poprzez 181 w 2009 r. do 151 w 2010 r.).

Istotne przyczyny świadczenia pomocy społecznej w gminie stanowiły także problemy długotrwałej lub ciężkiej choroby, niepełnosprawności i bezrobocia.

Powody przyznania pomocy społecznej w gminie przez GOPS wpływały na formę udzielanego wsparcia. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2008-2010 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 24. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez GOPS w latach 2008-2010

formy pomocy	liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie			liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.
pieniężna	86	78	72	65	56	48	209	181	176
rzeczowa	212	203	173	98	98	86	506	498	439
praca socjalna	x	x	x	43	47	56	187	204	253
poradnictwo specjalistyczne	x	x	x	0	0	0	0	0	0
schronienie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0	0	0	0
specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0	0	0	0
skierowanie do domu pomocy społecznej	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dziadkowicach.

W latach 2008-2010 najczęściej udzielanymi mieszkańcom gminy formami wsparcia były pomoc rzeczowa i finansowa, głównie w postaci posiłku, zasiłków celowych i w naturze, zasiłków okresowych i stałych. Liczba osób w rodzinach objętych tymi rodzajami wsparcia spadała z roku na rok (pomoc rzeczowa z 506 w 2008 r. do 439 w 2010 r., pomoc finansowa z 209 w 2008 r. do 176 w 2010 r.)

Istotną formę wsparcia świadczoną mieszkańcom gminy stanowiła również praca socjalna. Polegała ona m.in. na udzielaniu informacji, wskazówek i pomocy przy rozwiązywaniu trudnych spraw życiowych, świadczeniu poradnictwa oraz współpracy z innymi podmiotami pomocy społecznej (np. PCPR, organizacje pozarządowe). Generalnie liczba osób w rodzinach objętych przez GOPS pracą socjalną zwiększała się z roku na rok (ze 187 w 2008 r. do 253 w 2010 r.).

Osoby, które nie mogły samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można było zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych i które tym samym wymagały całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, były kierowane przez GOPS do domów pomocy społecznej. W 2008 roku liczba takich osób wyniosła 3, a w latach 2009-2010 po 4.

W ramach realizowanych zadań GOPS przyznawał także świadczenia rodzinne, do których należą: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego i świadczenia pielęgnacyjnego oraz jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 25. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2008-2010

	2008 r.	2009 r.	2010 r.
wielkość wydatków na świadczenia rodzinne	806.820 zł	785.216 zł	869.563 zł
rodzaj świadczenia	liczba przyznanych świadczeń		
zasiłek rodzinny	5.519	5.231	4.799
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	21	13	11
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	55	49	20
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych	0	0	0
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka	180	157	142
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	154	168	150
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	350	341	295
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	1.109	1.125	1.018
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	1.610	1.485	1.290
zasiłek pielęgnacyjny	484	544	586
świadczenie pielęgnacyjne	100	99	160
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	34	19	24
liczba świadczeń rodzinnych ogółem	9.616	9.231	8.495

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dziadkowicach.

W latach 2008-2010 wielkość wydatków przeznaczonych przez GOPS na realizację świadczeń rodzinnych ulegała wahaniom (806.820 zł w 2008 r., 785.216 zł w 2009 r., 869.563 zł w 2010 r.), a liczba przyznanych świadczeń spadała (z 9.616 w 2008 r. do 8.495 w 2010 r.).

Najczęściej GOPS wypłacał zasiłek rodzinny (w 2008 r. 5.519 świadczeń, w 2009 r. 5.231, a w 2010 r. 4.799), który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka. Istotne formy wsparcia stanowiły również: dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania, zasiłek pielęgnacyjny oraz dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego.

Za osoby pobierające świadczenia pielęgnacyjne GOPS opłacił w latach 2008-2010 następującą liczbę składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe: w 2008 r. 24 (na kwotę 1.740 zł), w 2009 r. 22 (1.733 zł), a w 2010 r. 24 (2.154 zł).

Zaliczka alimentacyjna, a następnie świadczenie alimentacyjne stanowiły kolejne formy wsparcia świadczone w latach 2008-2010 przez GOPS mieszkańcom gminy. Ta pomoc finansowa, udzielana początkowo zgodnie z ustawą o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej, a od 1 października 2008 roku w oparciu o ustawę o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, była przyznawana dziecku wychowywanemu w rodzinie niepełnej, w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych, oraz dzieciom wychowywanym przez osoby pozostające w związkach małżeńskich, przeprowadzających separację lub rozwód. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 26. Zaliczki i świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2008-2010

	2008 r.	2009 r.	2010 r.
liczba osób, którym decyzją przyznano zaliczkę alimentacyjną	10	X	X
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie alimentacyjne	12	12	13
liczba przyznanych zaliczek alimentacyjnych	89	X	X
liczba przyznanych świadczeń alimentacyjnych	36	129	82
wielkość wydatków na zaliczki alimentacyjne	20.670 zł	X	X
wielkość wydatków na świadczenia alimentacyjne	8.610 zł	35.202 zł	29.533 zł

Spółecznej w Dziadkowicach.

Liczba mieszkańców gminy, którym w latach 2008-2010 GOPS przyznał zaliczkę, a następnie świadczenie alimentacyjne była na podobnym poziomie (10-12 w 2008 r., 12 w 2009 r., 13 w 2010 r.). Zmieniała się natomiast liczba wypłaconych zaliczek i świadczeń (125 w 2008 r., 129 w 2009 r., 82 w 2010 r.), a co za tym idzie, wysokość kwot wydatkowanych na ten cel (29.280 zł w 2008 r., 35.202 zł w 2009 r., 29.533 w 2010 zł).

Pomoc społeczna polega m.in. na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Składają się na nią zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. Obok Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w gminie Dziadkowice funkcjonują Warsztaty Terapii Zajęciowej w Dołubowie, które są prowadzone przez Stowarzyszenie Pomocy Szansa. Dane szczegółowe na ich temat zawiera poniżej przedstawiona karta zasobów.

Warszawy Terapii Zajęciowej Nr 3

Dołubowo 35, 17-306 Dziadkowice.

Podmiot prowadzący jednostkę:

Stowarzyszenie Pomocy Szansa, Witowice 60A, 32-250 Charsznica (siedziba), Perki Karpie 1, 18-218 Sokoły (Region Podlasie).

Zakres usług oferowanych przez jednostkę:

Celami Warsztatów są:

- aktywne wspomaganie procesu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych,
- stwarzanie osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwości rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia.

Powyższe cele realizowane są przez:

- ogólne usprawnianie,
- kształtowanie umiejętności niezbędnych do prowadzenia samodzielnego i aktywnego życia,
- przygotowanie do życia w środowisku społecznym, w szczególności poprzez rozwój umiejętności komunikowania się, dokonywania wyborów, decydowania o swoich sprawach itp.,
- rozwijanie psychofizycznych sprawności niezbędnych w pracy,
- rozwijanie podstawowych oraz specjalistycznych umiejętności zawodowych umożliwiających podjęcie pracy w zakładzie aktywności zawodowej lub innej pracy zarobkowej, w tym również szkolenia zawodowego.

Warsztaty działają od poniedziałku do piątku w godzinach 7³⁰ -15³⁰ z wyłączeniem jednego miesiąca letniego przypadającego na przerwę wakacyjną, nie dłuższą jednak niż pięć tygodni.

Kategoria i liczba klientów objętych wsparciem w 2010 r.:

Do WTZ uczęszcza 40 osób niepełnosprawnych po 18 roku życia, które posiadają aktualne orzeczenie o stopniu niepełnosprawności (umiarkowanym lub znacznym) wydane przez Zespół ds. Orzekania o Stopniu

Niepełnosprawności z odpowiednimi wskazania do terapii zajęciowej. Głównie są to osoby z upośledzeniem umysłowym, chorobami neurologicznymi i zaburzeniami psychicznymi.

Terapia zajęciowa (główna metoda terapeutyczna) odbywa się w czterech pracowniach tematycznych. Do każdej z nich uczęszcza 10 uczestników, nad którymi bezpośrednią opiekę sprawuje dwóch instruktorów. Uczestnicy sami wybierają daną pracownię w zależności od własnych zainteresowań, uzdolnień oraz możliwości psychofizycznych. Rehabilitacja zawodowa ma na celu wyposażyć uczestnika w takie umiejętności, które będzie mógł on wykorzystywać w trakcie podjętej pracy zawodowej. Chodzi tu o takie umiejętności jak: współpraca w grupie, poprawna komunikacja interpersonalna, rozumienie i przestrzeganie regulaminów, w tym znajomość praw i obowiązków pracowniczych, utrzymanie czystości własnego stanowiska pracy, znajomość przepisów bhp, wykonywanie poleceń oraz przyjmowanie konstruktywnej krytyki instruktorów itp. Natomiast rehabilitacja społeczna to szeroko pojęty trening kompetencji społecznych, który polega między innymi na kształtowaniu umiejętności: komunikacyjnych i harmonijnego współżycia w grupie, odpowiedniego zachowania się w miejscach publicznych, ponoszenia odpowiedzialności za swoje zachowanie, ale również za powierzone mienie i zadanie, dysponowania pieniędzmi i planowania wydatków oraz nauce: rozwiązywania problemów w relacjach interpersonalnych i stosowania zwrotów grzecznościowych zależnych od miejsca i okoliczności.

W uzupełnieniu powyższych danych warto odnotować, że w Siemiatyczach funkcjonują Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, które jako jednostki powiatowe obejmują zasięgiem działania również mieszkańców gminy. W roku szkolnym 2009/2010 PPP udzieliła wsparcia 32 dzieciom i młodzieży z gminy Dziadkowice, w tym 23 uczniom szkoły podstawowej, 4 uczniom gimnazjum i 5 uczniom szkół ponadgimnazjalnych. Najczęstszymi przyczynami wizyt w Poradni były: ocena dojrzałości szkolnej, trudności w nauce, wada wymowy i rozpoczęcie terapii logopedycznej, specyficzne trudności w nauce (dysleksja) oraz interwencja kryzysowa po śmierci rodziców (terapia psychologiczna).

W analizowanym okresie logopeda z Poradni przeprowadził również przesiewowe badanie mowy w grupie przedszkolnej w Dziadkowicach. Przebadał on 20 dzieci w wieku 3-5 lat oraz udzielił porad 5 rodzicom w zakresie stymulowania rozwoju mowy, oddziaływań wychowawczych oraz w związku z koniecznością rozpoczęcia terapii logopedycznej.

Wybrane dane dotyczące działalności PCPR w odniesieniu do ludności gminy w latach 2008-2010 przedstawia natomiast poniższa tabela.

Tabela 27. Działalność PCPR-u w odniesieniu do ludności gminy w latach 2008-2010

	2008 r.	2009 r.	2010 r.
liczba dzieci z gminy zgłoszonych do adopcji	0	0	0
liczba dzieci z gminy adoptowanych	0	0	0
liczba dzieci z gminy umieszczonych w rodzinach zastępczych	0	1	0
liczba dzieci z gminy umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	0	0	0
liczba dzieci z gminy przebywających w rodzinach zastępczych	7	7	6
liczba dzieci z gminy przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	2	1	1
liczba rodzin zastępczych, które objęły opieką dzieci z gminy	4	4	3
liczba usamodzielnianych dzieci z gminy	1	0	0
liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych dzieciom z gminy	5	4	8
liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydanych mieszkańcom gminy	26	28	29

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Siemiatyczach.

W latach 2008-2010 liczba rodzin zastępczych, które obejmowały opieką dzieci z gminy była na zbliżonym poziomie (w latach 2008-2009 po 4, a w 2010 r. 3), podobnie jak liczba dzieci w nich przebywających (w latach 2008-2009 po 7, a w 2010 r. 6). Co warto podkreślić, w analizowanym okresie w rodzinie zastępczej umieszczono tylko jedno dziecko z gminy (w 2009 r.). Niewielka była również liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych (w 2008 r. 2, a w latach 2009-2010 po 1).

W latach 2008-2010 liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych dzieciom z gminy ulegała wahaniom (5 w 2008 r., 4 w 2009 r., 8 w 2010 r.), z kolei liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydanych mieszkańcom gminy stale, choć nieznacznie, rosła (z 26 w 2008 r. do 29 w 2010 r.).

W 2010 roku mieszkańcy gminy Dziadkowice korzystali również z oferty innych jednostek wsparcia działających poza gminą. Wykaz tych jednostek wraz z informacją na temat mieszkańców gminy objętych przez nie wsparciem przedstawia poniższa tabela.

Tabela 28. Inne jednostki wsparcia spoza gminy, z oferty których korzystali mieszkańcy gminy w 2010 roku

nazwa i adres instytucji	kategoria klienta oraz liczba osób z gminy objętych wsparciem w 2010 r.
Powiatowy Urząd Pracy, ul. Legionów Piłsudskiego 3, 17-300 Siemiatycze	osoby dorosłe – 77 osób
Sąd Rejonowy w Bielsku Podlaskim, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Rodzinnych i Nieletnich, ul. 3-go Maja 7, 17-100 Bielsk Podlaski	dzieci – 21 osób
Sąd Rejonowy w Bielsku Podlaskim, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Karnych, ul. Mickiewicza 32, 17-100 Bielsk Podlaski	osoby dorosłe – 14 osób
SP ZOZ Poradnia Leczenia Uzależnień 8, ul. Szpitalna, 17-300 Siemiatycze	osoby dorosłe – 10 osób

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dziadkowicach.

16. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Schorzeniami, które najczęściej przyczyniają się do niepełnosprawności, są choroby układu krążenia oraz dysfunkcje narządu ruchu.

Z uwagi na to, że jedynym pełnym badaniem, którego wyniki pozwalają ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz umożliwiają ich charakterystykę, są narodowe spisy powszechne, w analizie sytuacji tej grupy ludności gminy Dziadkowice wykorzystano dane z ostatniego spisu przeprowadzonego w 2002 roku.

W 2002 roku w gminie Dziadkowice mieszkało 320 osób niepełnosprawnych (163 mężczyzn i 157 kobiet), w tym 262 osoby niepełnosprawne prawnie i 58 osób niepełnosprawnych tylko biologicznie. Udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w ogóle ludności gminy wynosił 10%.

Poniższe tabele przedstawiają strukturę wiekową osób niepełnosprawnych w gminie oraz ich podział według poziomu wykształcenia i aktywności ekonomicznej.

Tabela 29. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku

ekonomiczna grupa wieku	liczba osób	udział w ogóle osób niepełno-sprawnych	udział w ogóle ludności w danej ekonomicznej grupie wieku
osoby w wieku przedprodukcyjnym	24	7,5%	2,8%
osoby w wieku produkcyjnym	149	46,6%	8,9%
osoby w wieku poprodukcyjnym	147	45,9%	22%

Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

W 2002 roku 149 osób niepełnosprawnych w gminie było w wieku produkcyjnym, co było zjawiskiem niepokojącym. Stanowiły one 8,9% ogółu ludności gminy będącej w tej ekonomicznej grupie wieku. Równie liczną grupę reprezentowały osoby niepełnosprawne w wieku poprodukcyjnym (147 osób), których odsetek wśród osób starszych w gminie wynosił 22%.

Tabela 30. Osoby niepełnosprawne w wieku 13 lat i więcej w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 roku

poziom wykształcenia	liczba osób	udział w ogóle niepełnosprawnych w wieku 13 lat i więcej
wyższe	brak danych	–
policealne	brak danych	–
średnie	21	7%
zasadnicze zawodowe	32	10,6%
podstawowe ukończone	182	60,5%
podstawowe nieukończone	66	21,9%

Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

Niski poziom wykształcenia w istotny sposób utrudnia osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie na rynku pracy i utrzymanie posiadanego zatrudnienia. W 2002 roku najliczniejszą grupę wśród osób dotkniętych niepełnosprawnością w gminie stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym (182 osoby). Ich udział w ogóle osób niepełnosprawnych w wieku 13 lat i więcej wynosił 60,5%.

Tabela 31. Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku

rodzaj aktywności zawodowej	liczba osób	udział w ogóle niepełnosprawnych
aktywni zawodowo	65	20,3%
bierni zawodowo	252	78,8%
nieustalony status na rynku pracy	3	0,9%

Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

Integracja społeczna osób niepełnosprawnych przez pracę stanowi bardzo wymagające i trudne do realizacji zadanie. W 2002 roku zdecydowana większość osób dotkniętych niepełnosprawnością w gminie była bierna

zawodowo (252 osoby). Ich udział w ogóle osób niepełnosprawnych wynosił aż 78,8%. Aktywnych zawodowo było 65 osób dotkniętych niepełnosprawnością.

17. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie należą do najpoważniejszych problemów społecznych. Zjawiska te powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka, mając istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego, jak również na ogólny stan zdrowia, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy oraz relacje rodzinne i międzyludzkie.

Do przyczyn popadania w alkoholizm można zaliczyć uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych, utratę zatrudnienia, natomiast narkomanii sprzyjają powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie oraz fakt, że narkotyki często są traktowane jako ucieczka od codzienności, środek obronny przed trudnościami, sposób na rozładowanie stresu i konfliktów oraz poszukiwanie nowych wrażeń i doznań. Przemoc w rodzinie jest z kolei patologią mającą w wielu przypadkach swoje źródło w ubóstwie i uzależnieniach. Jej ofiarami są osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne w jakiś sposób od sprawcy. Na ogół należą do nich kobiety i dzieci, rzadziej osoby niepełnosprawne, starsze i chore.

Liczba osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz dotkniętych, z powodu ich nadużywania, problemem przemocy w rodzinie jest trudna do ustalenia. Dane szacunkowe przedstawione w tym zakresie przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zawiera poniższa tabela.

Tabela 32. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

		w Polsce	w 100-tys. mieście	w 25-tys. mieście	w 10-tys. gminie
liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

Dane szacunkowe Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

By skutecznie przeciwdziałać problemom uzależnień i przemocy w rodzinie oraz eliminować ich niekorzystny wpływ na społeczeństwo, konieczne jest prowadzenie działań związanych z profilaktyką i ich rozwiązywaniem oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych. Na szczeblu gminnym działania te wyznaczane są w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, a także przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, a ich inicjowanie należy do gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie w gminie Dziadkowice w latach 2008-2010.

Tabela 33. Środki finansowe przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2008-2010

wielkość wydatków	2008 r.	2009 r.	2010 r.
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	29.854 zł	30.054 zł	35.265 zł
na przeciwdziałanie narkomanii	3.740 zł	4.200 zł	1.000 zł
na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	0	0	0
razem	33.594 zł	34.254 zł	36.265 zł

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Dziadkowicach.

W latach 2008-2010 wysokość kwot wydatkowanych w gminie na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień rosła nieznacznie z roku na rok (z 33.594 zł w 2008 r. do 36.265 zł w 2010 r.). W analizowanym okresie zwiększały się stale środki finansowe na walkę z alkoholizmem, nie przeznaczano natomiast żadnych kwot na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Jak wspomniano powyżej, ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie odgrywa gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych. Wybrane dane dotyczące działalności Komisji w gminie Dziadkowice oraz lokalnego rynku napojów alkoholowych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 34. Lokalny rynek napojów alkoholowych oraz działalność GKRPA w zakresie profilaktyki i rozwiązywanie problemów uzależnień w gminie w latach 2008-2010

	2008 r.	2009 r.	2010 r.
liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie	12	12	12
liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych	1	1	2
liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	22	11	9
liczba decyzji podjętych w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	0	0	0
liczba pozytywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	22	11	9
liczba negatywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	0	0	0
liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywujące w związku z nadużywaniem alkoholu	5	8	8
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	0	1	1
liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	0	6	10
liczba sprawców przemocy w rodzinie, których GKRPA skierowała na terapię	0	0	0
liczba sprawców przemocy w rodzinie, przeciwko którym GKRPA złożyła zawiadomienie do prokuratury o popełnieniu przestępstwa	0	0	0

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Dziadkowicach.

W latach 2008-2010 liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie była na takim samym poziomie (12). Liczba przeprowadzonych w nich kontroli była niewielka (po 1 w latach 2008-2009 i 2 w 2010 r.). W analizowanym okresie z roku na rok spadała liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych (z 22 w 2008 r. do 9 w 2010 r.).

W ramach podejmowanych działań GKRPA przeprowadzała rozmowy interwencyjno-motywujące w związku z nadużywaniem alkoholu. W latach 2009-2010 liczba osób nimi objętych była nieznacznie wyższa

niż w 2008 roku (8 w stosunku do 5). W analizowanym okresie Komisja występowała również w pojedynczych przypadkach do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego (po 1 osobie w latach 2009-2010).

Jeśli chodzi o działalność w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w latach 2009-2010 GKRPA kontaktowała się z odpowiednio 6 i 10 osobami dotkniętymi tym problemem, nie skierowała natomiast żadnej osoby na terapię oraz nie złożyła w stosunku do sprawców przemocy w rodzinie żadnego zawiadomienia do prokuratury o popełnieniu przestępstwa.

Obok Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, istotną funkcję w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w gminie pełnią: działający przy GOPS-ie w Dziadkowicach Punkt informacyjno-konsultacyjny dla osób uzależnionych i współuzależnionych (w godzinach 8⁰⁰-15⁰⁰ dyżurują w nim pracownicy socjalni przeszkoleni w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień), a także Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Szkół i Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Dziadkowicach, parafie oraz zespół interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Jeśli chodzi o pomoc udzielaną przez GOPS, w latach 2008-2010 była ona świadczona tylko rodzinom i osobom w rodzinach, które zmagaly się z alkoholizmem. Ich liczba spadała z roku na rok (liczba rodzin: 7 w 2008 r. i po 4 w latach 2009-2010, liczba osób w rodzinach: 25 w 2008 r., 14 w 2009 r. i 11 w 2010 r.),

Ważną rolę w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w gminie odgrywa również policja. Według jej danych w 2010 roku w gminie Dziadkowice odnotowano po jednym przypadku znęcania się psychicznego i fizycznego nad rodziną (sprawca w wieku 48 lat) i uszkodzenia ciała (sprawca w wieku 40 lat), rozpijania nieletniego oraz pobicia. Ponadto sporządzono cztery wnioski o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego osób uzależnionych oraz siedem rodzin objęto Procedurą Niebieskiej Karty. W analizowanym roku w trzech przypadkach przeprowadzono czynności sprawdzające w sprawie znęcania się nad rodziną zakończone odmową wszczęcia postępowania przygotowawczego.

18. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO

Ważnym elementem każdego postępowania diagnostycznego są badania, których celem jest poznanie opinii środowiska lokalnego na temat przedmiotu diagnozy. W ramach diagnozy problemów społecznych gminy Dziadkowice badania takie zostały przeprowadzone przy zastosowaniu ankiety rozesłanej do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej (m.in. wójta, sołtysów, radnych, pracowników Urzędu Gminy, członków gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli placówek oświatowo-wychowawczych, kulturalnych, pomocy społecznej, służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych, kościoła) oraz mieszkańców gminy. Do analizy przedłożono w sumie 19 wypełnionych anonimowo ankiet, w których badani odnieśli się do wybranych zagadnień dotyczących sytuacji społecznej w gminie.

Atuty gminy

W pierwszej kolejności zapytano przedstawicieli środowiska lokalnego o największe atuty gminy. Wskazując je, respondenci zwrócili szczególną uwagę na dobre położenie geograficzne i komunikacyjne gminy. Duże znaczenie przywiązywali również do walorów krajobrazowych gminy, doceniając sprzyjającą rozwojowi turystyki atrakcyjność otoczenia przyrodniczego (kompleksy leśne, czystość środowiska naturalnego).

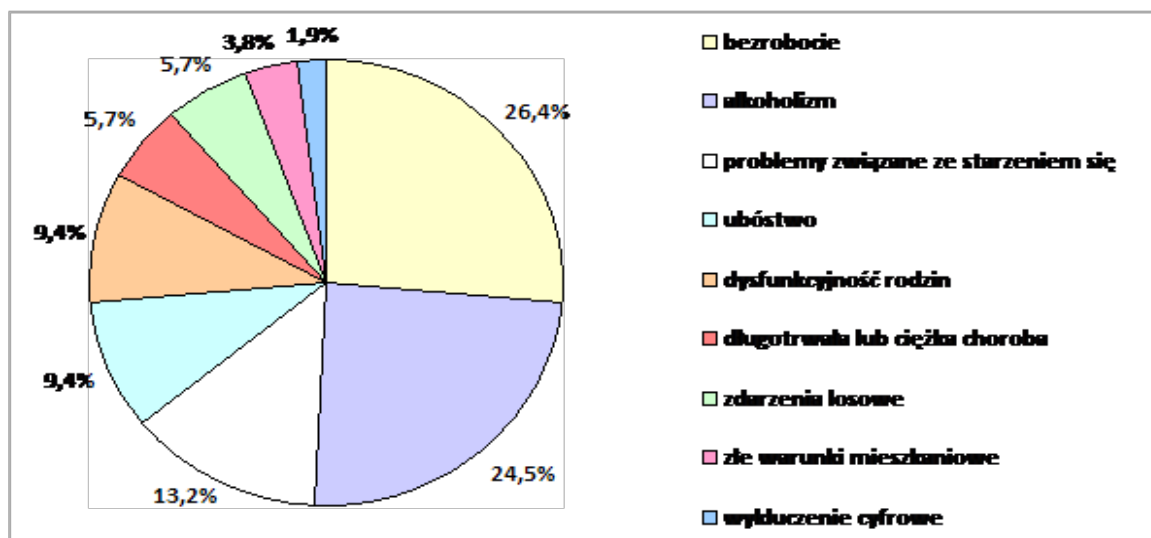
Zdaniem mieszkańców atutami gminy są również dobrze rozwinięte rolnictwo, infrastruktura oświatowa, sprawnie udzielana pomoc społeczna oraz niska przestępczość. Wspomnieli również o dbałości władz gminy o jej estetykę.

Słabe strony gminy

Odpowiadając na następne pytanie, ankietowani identyfikowali słabe strony gminy. Najczęściej wymienianymi słabościami były deficyt zakładów, a co za tym idzie miejsc pracy, brak przemysłu i niewielka powierzchnia terenów przeznaczonych pod inwestycje. Według ankietowanych bolączkami gminy są również zły stan nawierzchni dróg lokalnych oraz w niewielkim stopniu rozwinięta infrastruktura turystyczna i socjalna.

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie problemów, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 1. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy

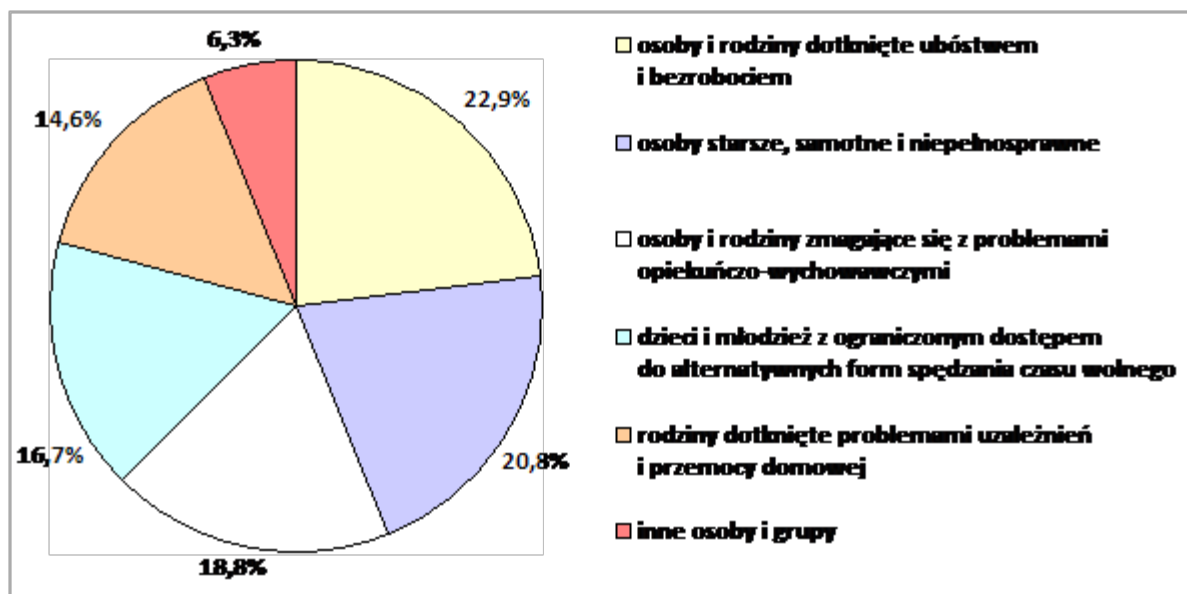

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Do problemów, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy, respondenci zaliczyli bezrobocie (26,4%) oraz alkoholizm (24,5%). Szczególną uwagę zwrócili również na problemy związane ze starzeniem się (13,2%), ubóstwo i dysfunkcyjność rodzin, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, zaniedbanie dzieci i rozpad więzi rodzinnych (po 9,4%). W dalszej kolejności wymienili m.in. długotrwałą lub ciężką chorobę i zdarzenia losowe (po 5,7%).

Odpowiadając na następne pytanie, ankietowali podali kategorie osób i grup, które najbardziej odczuwają skutki problemów społecznych występujących w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 2. Kategorie osób i grup najbardziej odczuwających skutki problemów społecznych występujących w gminie

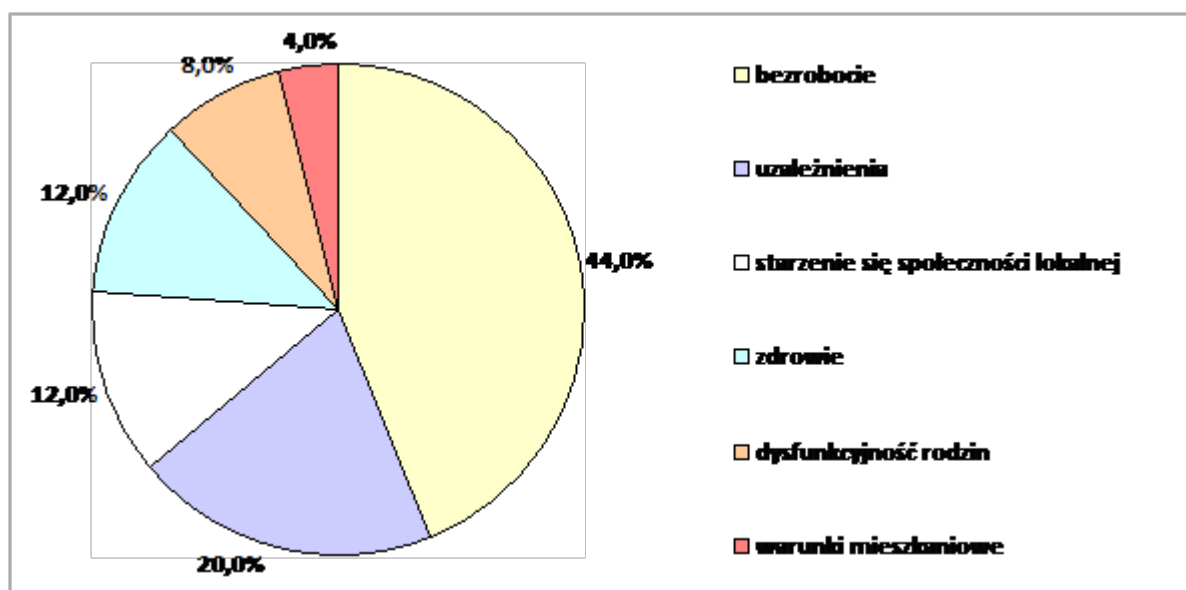

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Najwięcej badanych (22,9%) stwierdziło, że grupą, która najbardziej odczuwa skutki problemów społecznych w gminie, są osoby i rodziny dotknięte ubóstwem i bezrobociem. Liczne grono wśród ankietowanych stanowili również ci, którzy wskazali na osoby starsze, samotne i niepełnosprawne (20,8%), osoby i rodziny zmagające się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi (18,8%), dzieci i młodzież z ograniczonym dostępem do alternatywnych form spędzania czasu wolnego (16,7%) oraz rodziny dotknięte problemami uzależnień i przemocy domowej (14,6%).

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie obszarów, w których oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niewystarczająca. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 3. Obszary, w których oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niezadowolająca

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W opinii ankietowanych oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najmniej zadowolająca w takich obszarach, jak: bezrobocie (44%) oraz uzależnienia (20%), starzenie się społeczności lokalnej i zdrowie (po 12%).

Co zrobić, by poprawić sytuację osób i rodzin w gminie?

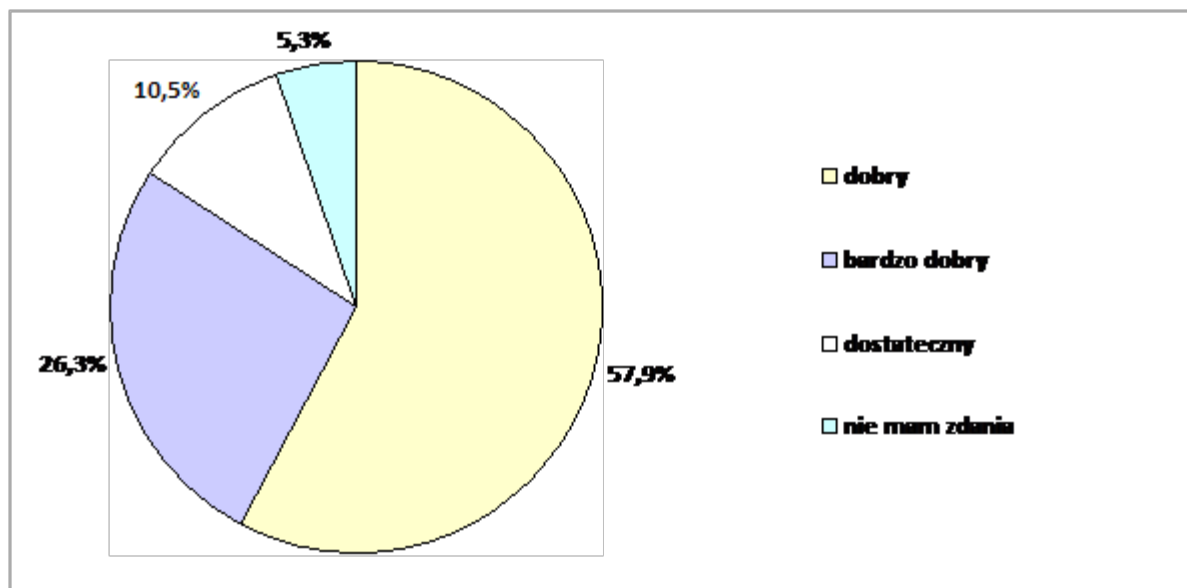
W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym wskazać działania, jakie należałoby podjąć w gminie w celu poprawy sytuacji osób i rodzin dotkniętych problemami społecznymi. Odpowiadając na nie, ankietowani szczególnie nacisk położyli na tworzenie nowych miejsc pracy i rozwój przedsiębiorczości oraz poprawę stanu infrastruktury drogowej. Za równie istotne uznali podjęcie kroków w celu zapewnienia osobom starszym dostępu do usług opiekuńczych i placówek dziennego wsparcia. Do ważnych działań, które wymagają podjęcia w gminie, respondenci zaliczyli także zwiększenie dostępu rodzin do pomocy specjalistycznej (m.in. psychologicznej) oraz zakresu pomocy społecznej. Co do wsparcia udzielanego przez GOPS zastrzegli jednak, że świadczoną pomoc należałoby poddać kontroli co do zasadności jej przyznawania i efektywności jej wykorzystania.

Podmioty mogące przyczynić się do zniwelowania problemów społecznych w gminie

Podczas badań ankietowych respondenci identyfikowali także instytucje i organizacje działające w gminie bądź obejmujące zasięgiem działania jej mieszkańców, które mogą w największym stopniu przyczynić się do zniwelowania lokalnych problemów społecznych. W pierwszej kolejności zaliczyli do nich Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Ważną rolę do odegrania przypisali również Powiatowemu Urzędowi Pracy, Powiatowemu Centrum Pomocy Rodzinie, Urzędowi Marszałkowskiemu, Policji, placówkom oświatowo-wychowawczym, parafiom i Caritas.

Kolejne kwestie poruszone w ankiecie dotyczyły dostępności w gminie placówek służby zdrowia, oświatowo-wychowawczych, kulturalnych oraz obiektów sportowo-rekreacyjnych. Jednocześnie poproszono badanych o wskazanie deficytów w powyższym zakresie. Otrzymane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 4. Jaki jest dostęp do placówek służby zdrowia w gminie?

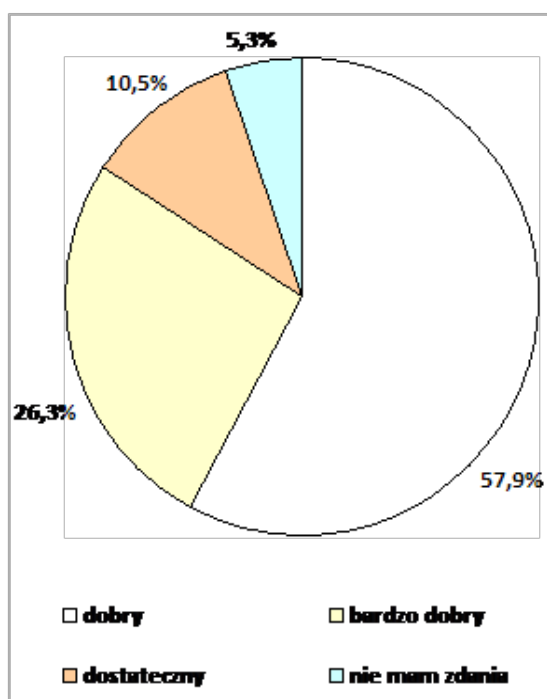

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

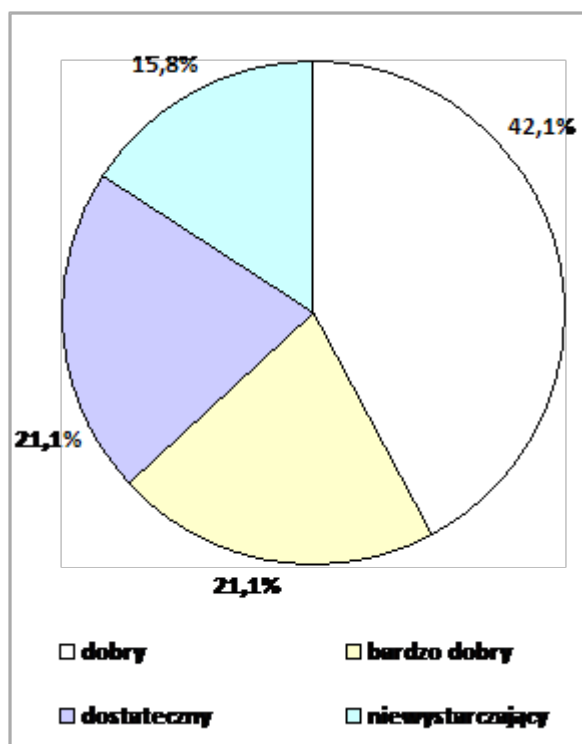
Zdecydowana większość respondentów pozytywnie oceniła dostępność placówek służby zdrowia w gminie. Blisko 58% z nich uznało ją za dobrą, ponad 26% za bardzo dobrą, a 10,5% za dostateczną. Nikt z badanych nie stwierdził, że jest ona niewystarczająca, a 5,3% ankietowanych nie miało w tej sprawie zdania.

Do lekarzy, których w gminie brakuje bądź do których trudno się dostać, ankietowani zaliczyli: ginekologa, neurologa, pediatrę, kardiologa, okulistę, laryngologa, ortopedę i psychiatrę.

Wykres 5. Jaki jest dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie?

Wykres 6. Jaki jest dostęp do placówek kulturalnych w gminie?

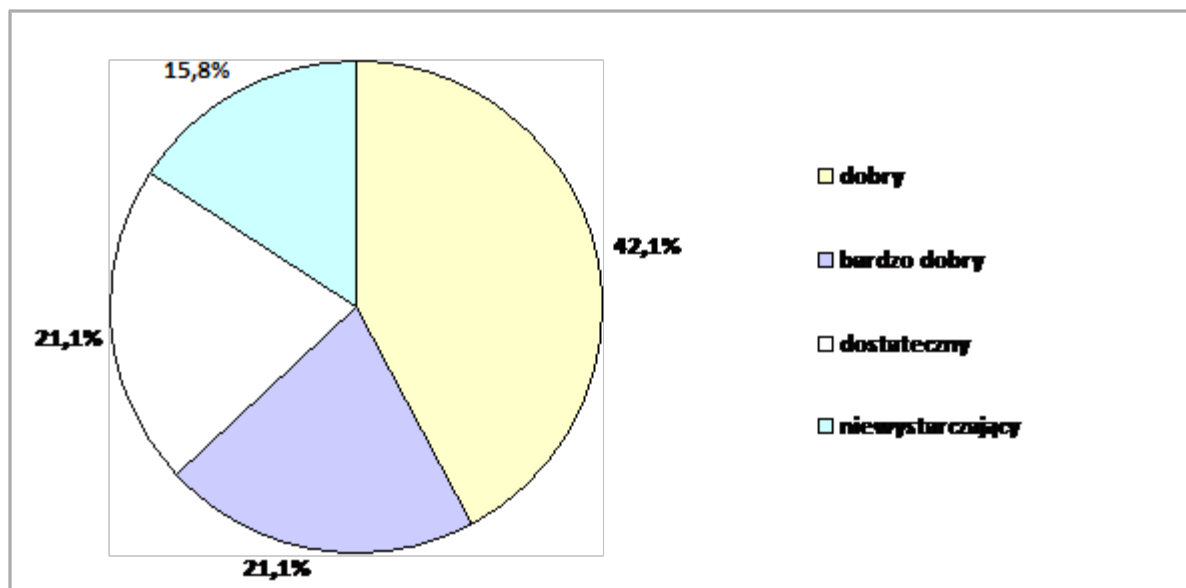
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Największy odsetek respondentów (odpowiednio 57,9 i 42,1%) stwierdził, że dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych i kulturalnych w gminie jest dobry. Za bardzo dobry uznało go odpowiednio 26,3 i 21,1%, a za dostateczny odpowiednio 10,5 i 21,1% badanych. Żaden ankietowany nie uznał dostępności placówek oświatowo-wychowawczych za niewystarczającą, z kolei w przypadku dostępu do placówek kulturalnych taką opinię wyraziło 15,8% respondentów.

Wskazując placówki oświatowo-wychowawcze oraz kulturalne, których w gminie brakuje bądź do których dostęp jest ograniczony, badani wymieniali najczęściej świetlice wiejskie, szkołę ponadgimnazjalną, przedszkole, żłobek oraz miejsce do organizacji spotkań kulturalnych (np. wieczorków poetyckich, warsztatów muzycznych i tanecznych).

Wykres 7. Jaki jest dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie?

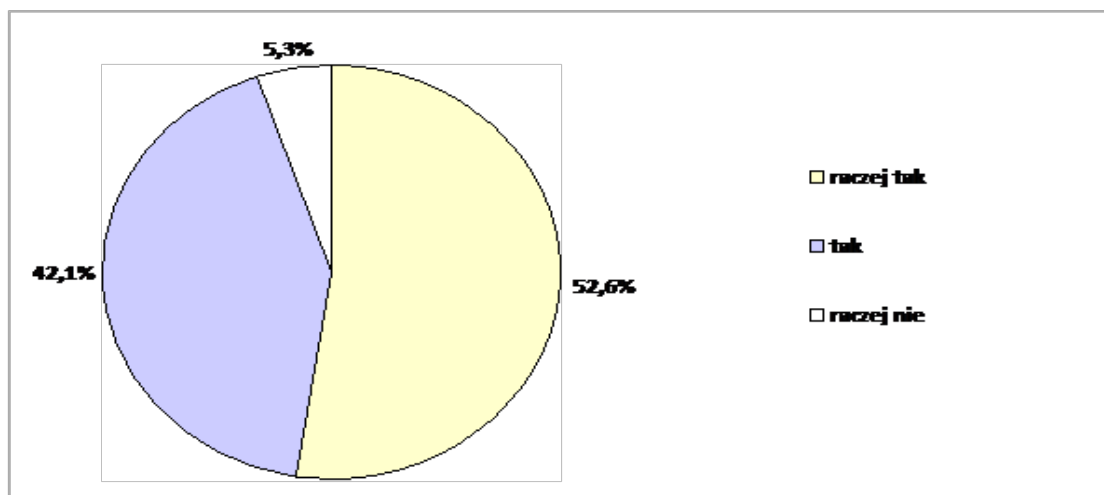
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Ponad 63% respondentów dobrze lub bardzo dobrze oceniło dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie, a kolejne 21,1% przyznało, że jest on dostateczny. Jednocześnie blisko 16% badanych uznało, że jest on niewystarczający.

W przypadku infrastruktury sportowo-rekreacyjnej badani dostrzegli mniej deficytów aniżeli w przypadku placówek oświatowo-wychowawczych i kulturalnych. Wśród nich najczęściej wymieniali niedostatek takich obiektów, jak: boiska sportowe, basen, siłownia i sale gimnastyczne.

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające uzyskać od respondentów opinie na temat stanu bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 8. Czy czuje się Pan(-i) bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość ankietowanych (w sumie 94,7%) stwierdziła, że czuje się raczej bezpiecznie lub bezpiecznie w miejscu zamieszkania. Odminną opinię wyraziło jedynie 5,3% badanych.

19. SEKTOR POZARZĄDOWY

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form aktywności społecznej. Odgrywają ważną rolę nie tylko w konsolidacji lokalnej społeczności, organizacyjnym wzmocnieniu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju małych i średnich miejscowości. Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale ich lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie jej zasobów.

W 2010 roku w gminie Dziadkowice funkcjonowało 10 organizacji pozarządowych. Samorząd gminy, w oparciu o akt prawa miejscowego (Program współpracy Gminy Dziadkowice z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego), podejmował z nimi współpracę, która przybierała formę wsparcia lokalowego organizacji oraz doradztwa i konsultacji. Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat sektora pozarządowego funkcjonującego w gminie.

Tabela 35. Organizacje pozarządowe w gminie w 2010 roku

lp.	nazwa i adres organizacji	charakterystyka działania
1.	Ochotnicza Straż Pożarna w Dziadkowicach, Dziadkowice 31, 17-306 Dziadkowice	<p>prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom oraz współdziałanie w tym zakresie z instytucjami i stowarzyszeniami</p> <p>branie udziału w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych związanych z ochroną środowiska oraz innych klęsk i zdarzeń</p> <p>informowanie ludności o istniejących zagrożeniach pożarowych i ekologicznych oraz sposobach ochrony przed nimi</p> <p>rozwijanie wśród członków ochotniczych straży pożarnych kultury fizycznej i sportu oraz prowadzenie działalności kulturalno-oświatowej i rozrywkowej</p> <p>uczestniczenie i reprezentowanie ochotniczej straży pożarnej w organach samorządowych i przedstawicielskich</p> <p>wykonywanie innych zadań wynikających z przepisów o ochronie przeciwpożarowej oraz statutu</p>
2.	Ochotnicza Straż Pożarna w Żurobicach, Żurobice 17A, 17-306 Dziadkowice	
3.	Ochotnicza Straż Pożarna w Dołubowie, Dołubowo 34, 17-306 Dziadkowice	
4.	Ochotnicza Straż Pożarna w Hornowie, Hornowo, 17-306 Dziadkowice	
5.	Ochotnicza Straż Pożarna w Malinowie, Malinowo, 17-306 Dziadkowice	
6.	Ochotnicza Straż Pożarna w Wojeńcu, Wojeniec, 17-306 Dziadkowice	
7.	Ochotnicza Straż Pożarna w Osmoli, Osmola 52, 17-306 Dziadkowice	
8.	Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „Sokoły” w Dziadkowicach, 17-306 Dziadkowice	<p>planowanie i organizowanie pozalekcyjnego życia sportowego uczniów w oparciu o możliwości obiektowe i sprzętowe szkoły oraz o pomoc organizacyjną i materialną rodziców i sympatyków Klubu</p> <p>angażowanie wszystkich uczniów do różnorodnych form aktywności ruchowej, gier i zabaw dostosowanych do wieku, stopnia sprawności i zainteresowań</p> <p>uczestniczenie w imprezach sportowych organizowanych na obszarze działania samorządu terytorialnego i poza nim</p> <p>organizowanie zajęć sportowych dla uczniów szkoły w celu wszechstronnego rozwoju ich sprawności fizycznej i umysłowej</p>
9.	Stowarzyszenie Gospodyń Wiejskich w Dołubowie, Dołubowo, 17-306 Dziadkowice	
10.	Stowarzyszenie „Centrum na Wschodzie”, Osmola 111, 17-306 Dziadkowice	<p>inicjowanie zmian w różnych dziedzinach związanych z rozwojem lokalnym, takich jak: edukacja, nowe technologie, turystyka, kultura, przedsiębiorczość, ekologia</p> <p>praca na rzecz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, wspieranie dialogu publiczno-społecznego</p> <p>współpraca z samorządami i innymi organizacjami pozarządowymi</p>

Dane Urzędu Gminy Dziadkowice.

W 2010 roku w gminie Dziadkowice były 3 parafie Kościoła rzymskokatolickiego Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 36. Kościoły w gminie w 2010 roku

Lp.	Nazwa parafii	Adres kościoła
1.	Parafia rzymskokatolicka w Dziadkowicach	17-306 Dziadkowice
2.	Parafia rzymskokatolicka w Dołubowie	Dołubowo, 17-306 Dziadkowice
3.	Parafia rzymskokatolicka w Osmoli	Osmola, 17-306 Dziadkowice

Dane Urzędu Gminy Dziadkowice.

20. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT (jej nazwa to akronim angielskich słów: Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse i Threats – zagrożenia) jest jedną z najpopularniejszych heurystycznych technik analitycznych służących porządkowaniu informacji. Bywa stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego. W przypadku strategii integracji i rozwiązywania problemów społecznych stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.

Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli samorządu gminy, który jest podmiotem analizy, i obejmuje następujące obszary:

- bezrobocie i ubóstwo;
- rodzina, dziecko i młodzież;
- uzależnienia i przemoc w rodzinie;
- starość;
- niepełnosprawność;
- kapitał społeczny i ludzki;
- inne mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia.

Obszar BEZROBOCIE I UBÓSTWO	
mocne strony	słabe strony
przeciwdziałanie zjawisku ubóstwa	niewystarczająca działalność w celu ograniczenia zjawiska bezrobocia w gminie (w tym wśród kobiet) oraz przeciwdziałania zjawisku dziedziczenia bezrobocia brak działań służących aktywizacji osób bezrobotnych, w tym osób w wieku 45 lat i więcej niski stopień upowszechniania ofert pracy z zagranicy) oraz informacji o usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach niepozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) ograniczone działania mające na celu zachęcenie inwestorów do tworzenia nowych miejsc pracy, brak działań wpływających na dostosowywanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy brak działań służących ograniczeniu zjawiska nielegalnego zatrudnienia
szanse	zagrożenia
wystarczająca wiedza osób bezrobotnych	wzrost poziomu bezrobocia, w tym wśród osób w wieku 45 lat

o dostępnych ofertach pracy i wolnych miejscach pracy możliwość ograniczania bezrobocia dzięki środkom finansowym z funduszy zewnętrznych (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej)	i więcej utrzymujący się wysoki poziom bezrobocia wśród kobiet wzrost liczby osób bezrobotnych wymagających aktywizacji występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia niekorzystanie przez osoby bezrobotne z dostępu do europejskich rynków pracy niewystarczająca wiedza osób bezrobotnych o usługach poradnictwa zawodowego oraz szkoleniach brak nowych inwestorów tworzących miejsca pracy ograniczone możliwości znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy przez kończącą edukację młodzież brak organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezrobotnych wysoki poziom nielegalnego zatrudnienia postępujące zjawisko ubóstwa
--	---

Obszar RODZINA, DZIECKO, MŁODZIEŻ	
mocne strony	słabe strony
rozwijanie opieki przedszkolnej, szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego prowadzenie działań mających na celu podniesienie poziomu nauczania podejmowanie współpracy z organizacją pozarządową działającą na rzecz dzieci i młodzieży	niewystarczający zakres działań służących zapobieganiu dysfunkcjom rodzin nieefektywna praca socjalna brak analiz potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży ograniczony dostęp do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia brak działań inicjujących powstawanie grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci brak placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży niski poziom koordynacji działań instytucji wspierających rodziny, dzieci i młodzież brak działań na rzecz rozwoju szkolnictwa ponadgimnazjalnego niedostosowywanie do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferty spędzania czasu wolnego niski stopień upowszechniania idei wolontariatu wśród dzieci i młodzieży ograniczone działania profilaktyczne w obszarze zdrowia brak działań mających na celu zwiększenie dostępności opieki medycznej dla mieszkańców
szanse	zagrożenia
odpowiednia dostępność szkół podstawowych i gimnazjalnych zadowalający poziom nauczania w placówkach oświatowych istnienie organizacji pozarządowej działającej na rzecz dzieci i młodzieży	utrzymująca się liczba rodzin dysfunkcyjnych nieodpowiednie warunki do prowadzenia pracy socjalnej niedostateczne rozpoznanie potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży wzrost liczby rodzin wymagających wsparcia w formie poradnictwa specjalistycznego brak grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci niewystarczający dostęp do placówek wsparcia dla dzieci i młodzieży niska skuteczność pomocy udzielanej rodzinom, dzieciom i młodzieży z powodu niskiego poziomu koordynacji działań instytucji wspierających te grupy

	niedostateczny dostęp do opieki przedszkolnej ograniczone możliwości kontynuowania przez młodzież nauki na poziomie ponadgimnazjalnym niewzrastająca liczba dzieci i młodzieży korzystających z oferty spędzania czasu wolnego niewielka liczba wolontariuszy wśród dzieci i młodzieży niska świadomość zdrowotna mieszkańców niewystarczająca dostępność opieki medycznej
--	---

Obszar UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE	
mocne strony	słabe strony
zapewnianie dostępu do pomocy psychospołecznej rodzinom dotkniętym problemami uzależnień kierowanie osób uzależnionych i współuzależnionych na leczenie odwykowe prowadzenie wśród rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych działań edukacyjno-szkoleniowych w zakresie uzależnień prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród dzieci i młodzieży powołanie zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie	ograniczona działalność terapeutyczna i rehabilitacyjna w obszarze uzależnień niewystarczający dostęp rodzin dotkniętych problemami uzależnień do pomocy psychospołecznej i prawnej brak diagnozy kwestii inicjacji alkoholowej i narkotykowej wśród dzieci i młodzieży brak działań inicjujących powstanie grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych brak działań służących pozyskaniu kadry do pracy z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi i dotkniętymi przemocą w rodzinie nieprowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie niezapewnianie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia brak działań obejmujących kierowanie sprawców przemocy w rodzinie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych
szanse	zagrożenia
wzrost liczby osób uzależnionych i współuzależnionych objętych leczeniem odwykowym zwiększająca się świadomość rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych co do zagrożeń uzależnieniami zmniejszająca się skala zjawiska nielegalności sprzedaży napojów alkoholowych wzrastająca wśród dzieci i młodzieży świadomość zagrożenia uzależnieniami wzrost liczby rodzin objętych poradnictwem i interwencją z powodu przemocy w rodzinie	niewielka liczba osób wyleczonych z uzależnień niezwiększająca się liczba rodzin korzystających ze wsparcia psychospołecznego i prawnego obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej brak grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych niewystarczająca ilość kadry pracującej z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi i dotkniętymi przemocą w rodzinie wzrost liczby osób w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych zwiększająca się liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie wymagających umieszczenia w ośrodkach wsparcia wzrost liczby osób wymagających działań korekcyjno-edukacyjnych brak organizacji pozarządowych działających w obszarze uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Obszar STAROŚĆ
----

mocne strony	słabe strony
badanie liczebności osób starszych informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy podejmowanie działań zmierzających do większego zaangażowania rodzin w sprawowanie opieki nad osobami starszymi inicjowanie powstawania grup wsparcia i instytucji działających na rzecz osób starszych kierowanie osób wymagających całodobowej opieki do domów pomocy społecznej	brak pracowników świadczących osobom starszym usługi opiekuńcze niezapewnianie osobom starszym wsparcia w ramach małych form pomocy (kluby seniora, dom dziennego pobytu) brak działań mających na celu podniesienie poziomu życia osób starszych ograniczona działalność prozdrowotna wśród osób starszych brak działań umożliwiających osobom starszym kontynuowanie aktywności zawodowej ograniczone działania służące uwrażliwianiu społeczności lokalnej na problemy i potrzeby osób starszych brak działań mających na celu poprawę sfery technicznej ułatwiającej osobom starszym codzienne życie brak działań inicjujących w gminie wolontariat na rzecz osób starszych niezapewnianie osobom młodym warunków do pozostania w gminie
szanse	zagrożenia
posiadanie przez osoby starsze wiedzy o dostępnych formach pomocy dobra dostępność domów pomocy społecznej	wzrost liczby osób starszych niski poziom życia osób starszych brak możliwości korzystania przez osoby starsze z usług opiekuńczych ograniczone możliwości uzyskania przez osoby starsze pomocy ze strony rodziny brak w gminie grupy wsparcia i instytucji wsparcia dla osób starszych nieodpowiedni dostęp osób starszych do małych form pomocy (kluby seniora, dom dziennego pobytu) niski poziom życia osób starszych niewielki udział osób starszych w działaniach prozdrowotnych mała liczba osób starszych kontynuujących aktywność zawodową marginalizacja problemów i potrzeb osób starszych nieodpowiednia do potrzeb osób starszych infrastruktura techniczna niewystarczająca liczba wolontariuszy wspierających osoby starsze w codziennym życiu brak organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych migracja osób młodych, wykształconych do większych jednostek administracyjnych

Obszar NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
informowanie osób niepełnosprawnych o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy podejmowanie współpracy z podmiotami świadczącymi usługi rehabilitacyjne osobom niepełnosprawnym uwrażliwianie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby	niewystarczająca liczba pracowników świadczących opiekę i wsparcie osobom niepełnosprawnym brak wsparcia w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi

osób niepełnosprawnych podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych	brak działań inicjujących powstawanie grup wsparcia i instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych niewielki udział w likwidowaniu barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym nieupowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy niewystarczające działania mające na celu zwiększenie wśród mieszkańców gminy akceptacji osób niepełnosprawnych brak działań inicjujących wolontariat na rzecz osób niepełnosprawnych
szanse	zagrożenia
posiadanie przez osoby niepełnosprawne wiedzy o przysługujących im prawach i dostępnych formach wsparcia niewzrastająca liczba osób niepełnosprawnych wymagających opieki i wsparcia ze strony pracowników GOPS-u istnienie bazy rehabilitacyjnej niezwiększająca się liczba osób z zaburzeniami psychicznymi wymagających wsparcia brak zjawiska marginalizacji problemów i potrzeb osób niepełnosprawnych wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych istnienie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych	brak grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób niepełnosprawnych istnienie barier utrudniających osobom niepełnosprawnym codzienne życie niewystarczająca wiedza osób niepełnosprawnych o dostępnych ofertach pracy i wolnych miejscach pracy niewystarczająca liczba wolontariuszy wspierających osoby niepełnosprawne w codziennym życiu

Obszar KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	słabe strony
podnoszenie przez pracowników pomocy społecznej kwalifikacji zawodowych poprzez udział w szkoleniach i różnych formach doskonalenia zawodowego diagnozowanie problemów społecznych w gminie informowanie beneficjentów systemu pomocy społecznej o możliwościach uzyskania wsparcia poprawianie jakości obsługi klientów GOPS-u prowadzenie bazy danych o instytucjach wsparcia i organizacjach pozarządowych mogących świadczyć pomoc mieszkańcom uświadamianie władzom gminy roli i potrzeb sektora pomocy społecznej przeciwdziałanie negatywnym stereotypom postrzegania sektora pomocy społecznej podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz przedstawicielami kościołów i związków wyznaniowych	nieodpowiednia do potrzeb liczba pracowników socjalnych brak działań zapobiegających wypaleniu zawodowemu pracowników pomocy społecznej brak działań inicjujących powstawanie nowych placówek pomocy społecznej niepozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej brak działań inicjujących wolontariat
szanse	zagrożenia
dobrze wykwalifikowana kadra zatrudniona w ośrodku pomocy społecznej posiadanie przez beneficjentów systemu pomocy społecznej wiedzy o dostępnych formach wsparcia posiadanie przez pracowników pomocy społecznej wiedzy na temat instytucji wsparcia i organizacji pozarządowych	zwiększająca się liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej przypadających na jednego pracownika socjalnego popadanie w rutynę i doznawanie syndromu wypalenia zawodowego przez pracowników pomocy społecznej

mogących świadczyć pomoc mieszkańcom dobrze finansowany system pomocy społecznej możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej istnienie organizacji pozarządowych	niewystarczająca wiedza na temat problemów społecznych w gminie nieodpowiednia jakość obsługi klientów GOPS-u, niedostatecznie rozwinięta sieć placówek pomocy społecznej mała liczba wolontariuszy świadczących pomoc osobom wymagającym wsparcia niski poziom świadomości władz gminy co do roli i potrzeb sektora pomocy społecznej niezmieniający się na korzyść wizerunek sektora pomocy społecznej niewłączanie się przedstawicieli kościołów i związków wyznaniowych w działania pomocowe
---	--

21.

PODSUMOWANIE DIAGNOZY

Diagnoza przeprowadzona w ramach Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dziadkowice obejmowała kilkanaście zagadnień. Jej wyniki posłużyły, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu gminnego, do opracowania założeń polityki społecznej gminy na lata 2012-2020. Zostały one przedstawione w części programowej strategii i zawierają działania, które powinny przyczynić się do zminimalizowania problemów społecznych tak występujących w gminie obecnie, jak i w najbliższych latach. Działania te są wyznaczone w następujących obszarach:

1. Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży poprzez:

- wzmocnianie rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania,
- pomoc rodzinom będącym w kryzysie; rozwijanie systemu wsparcia,
- wsparcie dzieci i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju,

2. Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności oraz zapobieganie ich skutkom poprzez:

- zapewnienie ubogim bezpieczeństwa socjalnego,
- wsparcie bezrobotnych i poszukujących pracy,
- pomoc zagrożonym bezdomnością i bezdomnym,

3. Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym poprzez:

- usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki,
- ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizację społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych,

4. Zwiększenie dostępu mieszkańców do służby zdrowia oraz wspieranie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie poprzez:

- zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia,
- profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,

5. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w gminie poprzez:

- przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich,
- zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców,

6. Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego poprzez:

- wzmocnianie kadr pomocy społecznej oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej,
- wyzwalanie aktywności obywatelskiej,
- wspólne diagnozowanie problemów społecznych i potrzeb mieszkańców.

III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misja samorządu, sformułowana w Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dziadkowice na lata 2012-2020, jest następująca:

**Dziadkowice gminą dążącą do integracji społecznej,
zaspokajającą potrzeby mieszkańców, podnoszącą jakość ich życia i stwarzającą im możliwości rozwoju**

Wypełnienie przyjętej misji jest uwarunkowane realizacją przedstawionych na kolejnych stronach celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań.

Cel strategiczny 1.:

Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.

Cele operacyjne:

1. Wzmacnianie rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania.
2. Pomoc rodzinom będącym w kryzysie; rozwijanie systemu wsparcia.
3. Wsparcie dzieci i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-3.:

1. Promowanie w gminie prawidłowego modelu rodziny oraz edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, m.in. przez pracowników GOPS-u i placówek oświatowych oraz asystentów rodziny.

2. Zatrudnianie asystentów rodziny.

3. Zintensyfikowanie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności dotkniętymi bezradnością opiekuńczo-wychowawczą.

4. Udzielanie przez GOPS pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych.

5. Zapewnienie rodzinom oraz osobom samotnie wychowującym dzieci dostępu do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego (rodzinnego, psychologiczno-pedagogicznego, prawnego, terapii rodzinnej itp.).

6. Zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez rozszerzenie oferty i dostępności zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, w tym sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych, organizowanie wypoczynku.

7. Rozszerzenie dożywiania dzieci uczęszczających do placówki oświatowej działającej w gminie.

8. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.

9. Zwiększenie dostępności opieki przedszkolnej w gminie.

10. Tworzenie świetlic wiejskich w gminie.

11. Opracowanie i realizacja programu wspierania rodziny.

12. Zintegrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez stałą współpracę placówek oświatowo-wychowawczych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i służby zdrowia, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, policji, organizacji pozarządowych i kościoła.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2012 - 2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówka przedszkolna, placówka oświatowa szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, specjaliści, placówki służby zdrowia, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, policja, organizacje pozarządowe, kościół.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba rodzin objętych pracą socjalną,

- liczba asystentów rodziny oraz liczba rodzin objętych przez nich wsparciem,
- liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych,
- liczba osób i rodzin objętych bezpłatnym poradnictwem specjalistycznym,
- liczba dzieci objętych dożywianiem,
- liczba dzieci objętych opieką przedszkolną,
- liczba świetlic oraz liczba dzieci z nich korzystających.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- spadku liczby rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi,
- poszerzenia wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich,
- zwiększenia dostępności wsparcia, w tym dla osób samotnie wychowujących dzieci,
- zwiększenia dostępności opieki przedszkolnej,
- zróżnicowania form spędzania czasu wolnego oraz wzrostu liczby dzieci i młodzieży z nich korzystających,
- poprawy koordynacji działań podmiotów wspierających rodzinę i dziecko.

Cel strategiczny 2.:

Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności oraz zapobieganie ich skutkom.

Cele operacyjne:

1. Zapewnienie ubogim bezpieczeństwa socjalnego.
2. Wsparcie bezrobotnych i poszukujących pracy.
3. Pomoc zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców gminy.
2. Wsparcie osób ubogich pracą socjalną, w tym poprzez zawieranie kontraktów socjalnych.
3. Promowanie wśród zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego aktywnych postaw oraz samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej.
4. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej (w tym w postaci posiłku) osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej.
5. Organizowanie akcji charytatywnych na rzecz ubogich.
6. Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich, m.in. poprzez organizowanie dla nich dożywiania w szkołach, wypoczynku letniego i zimowego, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także zapewnienie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
7. Opracowanie, realizacja lub współudział w realizacji programów na rzecz zagrożonych i dotkniętych ubóstwem.
8. Powiększenie w gminie zasobów mieszkań komunalnych i socjalnych.
9. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi o zasięgu ponadgminnym działającymi na rzecz ubogich oraz z kościołem.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Podejmowanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach oraz organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego.
2. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi, w tym w oparciu o kontrakt socjalny.
3. Zmniejszanie skutków bezrobocia poprzez pomoc finansową udzielaną przez GOPS.
4. Promowanie gminy w celu pozyskania inwestorów mogących utworzyć nowe miejsca pracy; przygotowywanie terenów pod działalność gospodarczą, oferowanie ulg podatkowych dla inwestorów.
5. Wspieranie małej i średniej przedsiębiorczości.
6. Opracowywanie i realizowanie projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.
7. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi o zasięgu ponadgminnym działającymi na rzecz osób bezrobotnych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.:

1. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami zagrożonymi i dotkniętymi bezdomnością.
2. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej (m.in. w postaci gorącego posiłku) osobom zagrożonym i dotkniętym bezdomnością.
3. Zwiększenie liczby mieszkań socjalnych.
4. Zapewnianie osobom bezdomnym schronienia.

5. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi o zasięgu ponadgminnym działającymi na rzecz osób bezdomnych.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2012-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówka oświatowa szczebla podstawowego i gimnazjalnego.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowy Urząd Pracy, inwestorzy, lokalni przedsiębiorcy, noclegownie i schroniska spoza gminy, organizacje pozarządowe, kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- wielkość stopy bezrobocia,
- liczba osób bezrobotnych w gminie, w tym liczba osób objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia,
- liczba osób bezrobotnych, ubogich i bezdomnych objętych pracą socjalną oraz liczba osób objętych kontraktami socjalnymi,
- liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia, ubóstwa i bezdomności.
- liczba nowych inwestorów,
- liczba nowych podmiotów gospodarczych, w tym liczba nowych małych i średnich przedsiębiorstw,
- liczba opracowanych i realizowanych projektów oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba organizacji pozarządowych, z którymi podjęto współpracę w zakresie wspierania osób bezrobotnych, ubogich i bezdomnych,
- liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem,
- liczba programów wsparcia zagrożonych i dotkniętych ubóstwem oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba nowych mieszkań komunalnych i socjalnych.
- liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie.

Prognoza zmian:

- Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:
- zwiększenia liczby osób zaktywizowanych,
- zmniejszenia liczby beneficjentów pomocy społecznej,
- spadku liczby osób bezrobotnych,
- wzrostu liczby inwestorów i podmiotów gospodarczych,
- zmniejszenia   liczby   osób   zagrożonych   bezdomnością.

Cel strategiczny 3.:

Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym.

Cele operacyjne:

1. Usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki.
2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi i niepełnosprawnymi.
2. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym i niepełnosprawnym.
3. Zapewnienie w gminie usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem poprzez zatrudnienie opiekunki środowiskowej.
4. Rozwijanie aktywnych i zdrowych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne – zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych, w tym organizowanie cyklicznych imprez i spotkań integracyjnych, zajęć, wycieczek, podjęcie działań w kierunku utworzenia w gminie klubu seniora, ewentualnie, w sprzyjających okolicznościach, dziennego domu pobytu.
5. Zapewnienie dostępu do kształcenia integracyjnego w gminie.
6. Zwiększenie dostępu osób starszych i niepełnosprawnych do informacji o możliwych formach wsparcia.
7. Podejmowanie współpracy z PCPR-em, PUP-em i PFRON-em w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, m.in. przy likwidacji barier architektonicznych, zapewnieniu dostępu do usług rehabilitacyjnych, zaopatrzeniu w niezbędny sprzęt, zapewnieniu i utrzymaniu odpowiedniego zatrudnienia.
8. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi o zasięgu ponadgminnym działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych oraz z kościołem
9. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne w codziennym życiu.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2012-2020 (utworzenie klubu seniora – 2013 r.).

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówka oświatowa szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kulturalne.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, podmioty świadczące usługi rehabilitacyjne, w tym Warsztaty Terapii Zajęciowej w Dołubowie, placówki służby zdrowia, organizacje pozarządowe, kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców,
- liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej,

- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi,
- liczba uczniów uczęszczających do klasy integracyjnej,
- liczba zlikwidowanych barier architektonicznych,
- liczba osób korzystających z usług rehabilitacyjnych,
- liczba nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
- liczba wolontariuszy.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- zwiększenia udziału seniorów i osób dotkniętych niepełnosprawnością w życiu społecznym,
- podniesienia jakości świadczonych usług,
- podniesienia jakości funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania,
- zwiększenia   liczby   osób   usprawniających   i zatrudnionych.

Cel strategiczny 4.:

Zwiększenie dostępu mieszkańców do służby zdrowia oraz wspieranie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.

Cele operacyjne 1-2.:

1. Zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.
2. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej.
2. Zwiększenie dostępu mieszkańców do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, położnictwa, ginekologii i stomatologii, zgodnie z minimalnym planem zabezpieczenia ambulatoryjnej opieki zdrowotnej.
3. Podejmowanie działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców, w tym opracowywanie i realizowanie programów zdrowotnych.
4. Inicjowanie przedsięwzięć lokalnych mających na celu zaznajomienie mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia oraz ich skutkami.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków.
2. Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie szerszego dostępu do wsparcia psychologicznego, prawnego i społecznego.
3. Zintensyfikowanie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, w szczególności skierowanej do dzieci i młodzieży.
4. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
5. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.
6. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi o zasięgu ponadgminnym, działającymi na rzecz osób i rodzin dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie.

Szczegółowe działania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie zawierają programy:

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii,

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2012-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Informacyjno-Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych i Współuzależnionych, placówka oświatowa szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego.

Partnerzy w realizacji działań:

Placówki służby zdrowia, ośrodki wsparcia, specjaliści, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, policja, organizacje pozarządowe, kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej,
- liczba osób objętych świadczeniami zdrowotnymi,
- liczba opracowanych i realizowanych programów zdrowotnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba osób objętych pomocą terapeutyczną i rehabilitacyjną,
- liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym, prawnym oraz z systemu pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie,
- liczba przedsięwzięć realizowanych w ramach działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej,
- liczba udzielonych porad i przeprowadzonych interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego,
- liczba osób przebywających w ośrodkach wsparcia.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej i uzależnień oraz zdrowego trybu życia,
- zwiększenia dostępności wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych,
- zmniejszenia skali przemocy w rodzinie.

Cel strategiczny 5.:

Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w gminie.

Cele operacyjne:

1. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
2. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Opracowywanie i realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowo-wychowawczych; włączanie w ich realizację policjantów.
2. Podejmowanie w gminie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie).
3. Podejmowanie przez jednostki gminne i jej mieszkańców współpracy z instytucjami o zasięgu ponadgminnym, policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości.
4. Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
5. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont dróg gminnych, budowę przydrożnych chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia, organizację dowozu dzieci i młodzieży do szkół.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2012-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówka przedszkolna, placówka oświatowa szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego.

Partnerzy w realizacji działań:

Policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba popełnionych i wykrytych przestępstw,
- liczba opracowanych i realizowanych programów profilaktyczno-edukacyjnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych,
- liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze,
- liczba dzieci i młodzieży dowożonych do szkół,
- stopień poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- spadku przestępczości, w tym wśród nieletnich,
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie przestępczości i jej skutków,
- zwiększenia bezpieczeństwa na drodze.

Cel strategiczny 6.:

Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego.

Cele operacyjne:

1. Wzmacnianie kadry pomocy społecznej oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej.
2. Wyzwalanie aktywności obywatelskiej.
3. Wspólne diagnozowanie problemów społecznych i potrzeb mieszkańców.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-3.

1. Zwiększenie liczby pracowników socjalnych do poziomu zgodnego z zapisami ustawy o pomocy społecznej.
2. Doksztalcanie kadry pomocy społecznej.
3. Rozwijanie infrastruktury socjalnej w gminie poprzez poszerzenie oferty już działających jednostek oraz utworzenie, w razie potrzeby, nowych.
4. Zachęcanie mieszkańców do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych oraz wspieranie inicjatyw społecznych.
5. Inicjowanie w gminie działalności nowych organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej.
6. Realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy współpracy z sektorem pozarządowym oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego (także o zasięgu ponadgminnym).
7. Wspieranie lokalowe organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w nawiązaniu współpracy międzynarodowej oraz w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet gminy źródeł finansowania.
8. Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.

Szczegółowe działania w zakresie współpracy samorządu gminy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego zawiera Program współpracy Gminy Dziadkowiec z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2012-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, jednostki organizacyjne gminy, w tym Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, organizacje pozarządowe, inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy, wojewódzki) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba pracowników socjalnych,
- liczba szkoleń, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej,
- liczba nowo powstałych jednostek pomocy społecznej,

- liczba inicjatyw społecznych,
- liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej,
- liczba wspieranych przez samorząd gminy organizacji pozarządowych,
- liczba wolontariuszy.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- profesjonalizacji kadry pomocy społecznej,
- zwiększenia jakości świadczonych usług,
- zwiększenia aktywności mieszkańców, wzrostu liczby inicjatyw społecznych,
- zróżnicowania form i zwiększenia efektywności współpracy z sektorem pozarządowym.

2. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI

Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dziadkowice na lata 2012-2020 będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dziadkowicach. Działania te będą podejmowane przez wskazane powyżej podmioty zgodnie ze szczegółowym harmonogramem, ujętym w opracowywanych corocznie planach działań.

Monitoring zapisów strategicznych, polegający na systematycznym zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez zespół oceniający strategię. Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, czy wyznaczone działania zmierzają w słusznym kierunku i przynoszą zakładane zmiany.

Zespół oceniający zostanie powołany zarządzeniem Wójta Gminy, a w jego skład wejdą m.in.: przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz jednostek mu podległych. Zasady działania zespołu zostaną określone zarządzeniem Wójta Gminy.

Zespół oceniający strategię będzie ocenił poziom wdrożenia zapisów strategicznych raz na rok, a następnie przygotuje raport monitoringowy. Zawartą w nim ocenę skuteczności polityki społecznej prowadzonej w gminie przekaze Wójtowi i Radzie Gminy, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych, podjęcie ewentualnych działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane m.in. sformułowane pod każdym celem strategicznym wskaźniki monitoringowe. W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych instytucji i organizacji realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji. W przypadku części danych może zaistnieć potrzeba przeprowadzenia badań ankietowych wśród mieszkańców gminy oraz w kluczowych dla rozwiązywania lokalnych problemów społecznych podmiotach.

Przygotowany wykaz nie wyczerpuje wszystkich wskaźników, jakie mogą być zastosowane w procesie monitorowania realizacji strategii. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań.

3. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dziadkowice będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające opracowanie i realizację programów i projektów zgodnych z przyjętymi w dokumencie działaniami. Programy i projekty można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od ich charakteru. Mogą one być przyjmowane stosownymi uchwałami przez radę i powinny stanowić załączniki do niniejszej strategii.

3.1. PROGRAMY

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dziadkowice na lata 2012-2020 będzie realizowana w szczególności poprzez poniżej wymienione programy:

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii,

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie,

Program współpracy Gminy Dziadkowice z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

IV. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dziadkowice na lata 2012-2020 będą realizowane w ramach przyjętych działań w zależności od posiadanych przez samorząd gminy i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych. Dla osiągnięcia wyznaczonych w dokumencie celów konieczne będzie współdziałanie różnych podmiotów funkcjonujących w obszarze polityki społecznej, w tym tych, które działają na wyższym szczeblu administracyjnym.

Autorzy dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania wszystkim tym, którzy uczestniczyli w jego budowie, przyczyniając się do identyfikacji problemów społecznych występujących w gminie. Jednocześnie chcą wyrazić nadzieję na dalszą współpracę w realizacji zapisów strategii.

SPIS DIAGRAMÓW, TABEL I WYKRESÓW

Diagramy:

Diagram 1. Struktura dokumentu strategii

Tabele:

Tabela 1. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2008-2010

Tabela 2. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2008-2010

Tabela 3. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki w gminie

Tabela 4. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2008-2010

Tabela 5. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) na koniec 2010 roku

Tabela 6. Bezrobotni w gminie według płci i ich udział w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2008-2010

Tabela 7. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju latach 2008-2010

Tabela 8. Bezrobotni w gminie na koniec 2010 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia

Tabela 9. Bezrobotni w gminie na koniec 2010 roku według wybranych rodzajów działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy

Tabela 10. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2008-2010

Tabela 11. Nowo oddane mieszkania i budynki niemieszkalne w gminie w latach 2008-2010

Tabela 12. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2008-2010

Tabela 13. Placówki oświatowo-wychowawcze w gminie w roku szkolnym 2010/2011

Tabela 14. Placówki kulturalne w gminie w 2010 roku

Tabela 15. Najczęstsze schorzenia ludności gminy w 2010 roku

Tabela 16. Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży z gminy w 2010 roku

Tabela 17. Przestępstwa popełnione w gminie w 2010 roku

Tabela 18. Stan zatrudnienia w GOPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2010 roku

Tabela 19. Wykształcenie kadry GOPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2010 roku

Tabela 20. Środki finansowe wydatkowane przez GOPS na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2008-2010

Tabela 21. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2008-2010

Tabela 22. Aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2010 roku

Tabela 23. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2008-2010

Tabela 24. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez GOPS w latach 2008-2010

Tabela 25. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2008-2010

Tabela 26. Zaliczki i świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2008-2010

Tabela 27. Działalność PCPR-u w odniesieniu do ludności gminy w latach 2008-2010

Tabela 28. Inne jednostki wsparcia spoza gminy, z oferty których korzystali mieszkańcy gminy w 2010 roku

Tabela 29. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku

Tabela 30. Osoby niepełnosprawne w wieku 13 lat i więcej w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 roku

Tabela 31. Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku

Tabela 32. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

Tabela 33. Środki finansowe przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2008-2010

Tabela 34. Lokalny rynek napojów alkoholowych oraz działalność GKRPA w zakresie profilaktyki i rozwiązywanie problemów uzależnień w gminie w latach 2008-2010

Tabela 35. Organizacje pozarządowe w gminie w 2010 roku

Tabela 36. Kościoły w gminie w 2010 roku

Wykresy:

Wykres 1. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy

Wykres 2. Kategorie osób i grup najbardziej odczuwających skutki problemów społecznych występujących w gminie

Wykres 3. Obszary, w których oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niezadowalająca

Wykres 4. Jaki jest dostęp do placówek służby zdrowia w gminie?

Wykres 5. Jaki jest dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie?

Wykres 6. Jaki jest dostęp do placówek kulturalnych w gminie?

Wykres 7. Jaki jest dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie?

Wykres 8. Czy czuje się Pan(-i) bezpiecznie w miejscu zamieszkania?